
NEDERLANDS INSTITUUT VOOR ZUIDELIJK AFRIKA

Jaarverslag 2006

Inhoud

Missie 4

Voorwoord: Een nieuwe koers 5

1 Het werkveld van NiZA 6

- 1.1 Democratische Republiek Congo 6
- 1.2 Angola, Mozambique en Zimbabwe 8
- 1.3 Overige landen waar NiZA werkzaam is 10
- 1.4 Nederland en Europa 12

2 Het programma Economische Rechtvaardigheid 13

- 2.1 Activiteiten in 2006 14
- 2.2 Fatal Transactions 14

3 Het programma Media & Vrijheid van meningsuiting 18

- 3.1 Activiteiten in 2006 18
- 3.2 Jongerenprogramma 21

4 Het programma Mensenrechten & Vredesopbouw 22

- 4.1 Activiteiten in 2006 22

5 De activiteiten van NiZA in Nederland en Europa 27

- 5.1 Communicatie en voorlichting 27
- 5.2 Lobby in Nederland en Brussel 29
- 5.3 Bibliotheek, Informatie- en Documentatiecentrum 30
- 5.4 Zuidelijk Afrika Magazine 31
- 5.5 Fondswerving 32

6 De algemene samenwerkingsverbanden van NiZA 33

- 6.1 Zimbabwe Watch 33
- 6.2 SANPAD 35
- 6.3 PEPSA 36
- 6.4 Hivos 37
- 6.5 ActionAid 37

7 De organisatie 38

- 7.1 De afwijzing, steun en maatregelen 38
- 7.2 De ondernemingsraad 39
- 7.3 De afdeling Personeelszaken 40
- 7.4 Het bestuur, de directie en het management 40

8 Toelichting op de financiële situatie 44

- 8.1 De baten: fondswerving en overige inkomsten 44
- 8.2 Toelichting op de bestedingen 46
- 8.3 Beleid ten aanzien van het vrij besteedbaar vermogen 47
 - Balans per 31 december 2006 48
 - Staat van baten en lasten 2006 49
 - Accountantsverklaring 51
 - Begroting NiZA 2007 52

Bijlagen 54

- Publicaties 54
- Partners in Zuidelijk Afrika 57

MISSIE

Een democratisch zuidelijk Afrika. Daar zet NiZA zich voor in.

Op basis van een lange geschiedenis van solidariteit en kritische dialoog, werkt NiZA samen met mensen en organisaties in Afrika en Europa aan een democratisch zuidelijk Afrika. We delen met elkaar het ideaal van een zuidelijk Afrika waar de bevolking in staat is een rechtvaardige verdeling van macht, middelen en kansen te realiseren, en waar mensenrechten gerespecteerd en gegarandeerd worden. NiZA ondersteunt de strijd tegen ongelijkheid en onrechtvaardigheid door steun te verlenen aan maatschappelijke organisaties en burgers in Afrika, met name vrouwen en meisjes, in hun streven een kritisch tegenwicht te vormen. In nauwe samenhang met deze strijd zetten NiZA en de netwerken waarbij NiZA is aangesloten, zich in voor een internationale machtsverschuiving die ten gunste zal komen aan democratie en ontwikkeling in zuidelijk Afrika.

Achtergrond

Het Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika (NiZA) ontstond in 1997 uit een fusie van drie voormalige antiapartheidsbewegingen. Het Instituut voor Zuidelijk Afrika, het Komitee Zuidelijk Afrika en de Eduardo Mondlane Stichting bundelden hun ervaring in de strijd voor een vrij en rechtvaardig zuidelijk Afrika. Ze combineerden hun uitgebreide netwerk van lokale bevrijdingsbewegingen en maatschappelijke organisaties. Naast dit enorme partnernetwerk, nam NiZA eveneens het grote draagvlak in Nederland van de organisaties over. Veel van hun donateurs bleven NiZA steunen en doen dat tot op de dag van vandaag.

NiZA profileert zich niet als traditionele donororganisatie die boven de partnerorganisaties in zuidelijk Afrika staat, maar als solidariteitsorganisatie die naast hen staat.

VOORWOORD

Een nieuwe koers

Een rumoerig jaar. Beter kan 2006 niet omschreven worden. NiZA zette opnieuw haar grote netwerk, ervaring, kennis en geld in voor een rechtvaardig zuidelijk Afrika. Extra aandacht ging uit naar de Democratische Republiek (DR) Congo. Tegelijkertijd wees het ministerie van Buitenlandse Zaken onverwacht NiZA's aanvraag voor MFS-subsidie af.

DR Congo is één van de rijkste landen van Afrika. Althans: qua grondstoffen als diamanten, coltan en hout. Maar veruit de meeste inwoners hebben daar geen profijt van. Zij lijden onder geweld, armoede, onderdrukking en corrupte politici. De inkomsten uit grondstoffen komen stevast in handen van een kleine elite. In 2006 was er een unieke kans op verbetering: voor het eerst in veertig jaar kon de bevolking een nieuwe president en een nieuw parlement kiezen. NiZA koos DR Congo daarom als focusland voor 2006 en zette zich in om de verkiezingen zo goed en eerlijk mogelijk te laten verlopen.

In dit jaarverslag wordt kernachtig beschreven hóe dat gedaan is. Bijvoorbeeld door lokale journalisten te steunen die de onwetende bevolking voorlichting gaven over het electorale proces. Of door plaatselijke radiostations in contact te brengen met organisaties die het misbruik van grondstoffen aan de kaak stellen. Dat misbruik staat aan de basis van veel grote problemen in DR Congo en verdiende daarom ruime aandacht in de aanloop naar de verkiezingen. Het was ook het onderwerp van de fototentoonstelling 'Diamond Matters' van Kadir van Lohuizen – net als Sven Torfinns 'Koningen van Congo' een prijswinnende expositie die NiZA in 2006 mogelijk maakte.

De afgelopen jaren zette NiZA in DR Congo een uitgebreid netwerk van partnerorganisaties op. Datzelfde geldt voor tal van andere landen in zuidelijk Afrika. Dit was onder meer mogelijk door de PSO-subsidies voor capaciteitsopbouw, en de instellingssubsidie die NiZA van 2003 tot en met 2006 ontving van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Voortzetting van het goede werk komt ernstig in gevaar nadat datzelfde ministerie in september 2006 NiZA's MFS-subsidieaanvraag voor de komende vier jaar afwees. NiZA moet nu een nieuwe koers bepalen en haar organisatie daarop aanpassen. Ze beraadt zich op dit moment op die koers. Eén ding is echter zeker. Zelfs al zijn de middelen beperkter, zuidelijk Afrika kan op NiZA's steun blijven rekenen. En hopelijk ook op de uwe.

Caroline van Dullemen
Bestuursvoorzitter NiZA

HOOFDSTUK 1

Het werkveld van NiZA

Met de wereld als werkveld zet NiZA zich in voor een democratisch zuidelijk Afrika. Samen met zo'n honderd lokale partners in tien Afrikaanse landen. En met talloze collega-organisaties in Nederland en Europa. In 2006 ging de meeste aandacht uit naar [DR Congo](#). Dit door vele conflicten geteisterde land stond in het teken van de eerste verkiezingen sinds veertig jaar. Maar ook in [Angola](#), [Mozambique](#) en [Zimbabwe](#) was NiZA actief. Net zoals het vizier gericht bleef op [Zuid-Afrika](#), [Zambia](#), [Malawi](#), [Botswana](#), [Swaziland](#) en [Namibië](#). Om te kunnen bouwen aan een democratischer zuidelijk Afrika bleek het bovendien opnieuw belangrijk misstanden in zuidelijk Afrika aan de kaak te stellen in [Nederland](#) en [Europa](#).

1.1 Democratische Republiek Congo

DR Congo

Hoofdstad:	Kinshasa
Aantal inwoners:	57,5 miljoen (2005)
Oppervlakte:	2.344.885 km ²
Godsdienst:	Christendom (rooms-katholiek 50%, protestant 20%), islam (10%), inheemse godsdiensten (20%)
Talen:	Frans (officieel), Lingala, Kikongo, Tshiluba, Kiswahili

Bron: www.minbuza.nl, maart 2007

DR CONGO heeft een historisch jaar achter de rug. Voor het eerst in ruim vier decennia kon de bevolking in juli en oktober naar de stembus. NiZA besteedde in 2006 de nodige aandacht aan DR Congo en stak relatief veel tijd, energie en fondsen in het land. Naast het steunen van het reguliere programma van partners, was er veel aandacht voor de verkiezingen.

DR Congo zet de eerste stappen richting wederopbouw, na een lang en bloedig conflict. Daarin verdeelden verschillende binnenlandse partijen – gesteund door diverse andere Afrikaanse landen – het land, werden de natuurlijke rijkdommen geplunderd en kwamen naar schatting 3,5 miljoen mensen om het leven. Moeizame onderhandelingen tussen de strijdende partijen leverden in december 2002 een vredesovereenkomst op. Deze leidde tot een interim-regering met vier vice-presidenten en één president: Joseph Kabila. In de regering waren alle partijen vertegenwoordigd. Ook werd een aantal onafhankelijke instituties opgezet om het proces naar nieuwe vrije verkiezingen vorm te geven. Een nieuwe grondwet werd eind 2005 via een referendum goedgekeurd. Een 17.000 man sterke vredesmacht van de Verenigde Naties streek in het land neer om de vrede te bewaken.

In de aanloop van de verkiezingen publiceerden NiZA, IPIS en Fatal Transactions het rapport [‘De staat versus het volk’](#). Dit rapport toont aan dat de Congolese staat haar natuurlijke rijkdommen verkwaanselt voor persoonlijk gewin van bewindslieden. Kranten, radio en televisie in DR Congo besteedden ruim aandacht aan dit rapport.

Daarnaast zetten NiZA, organisaties uit het maatschappelijk middenveld en mediaorganisaties ruim voor de verkiezingen een [mediakaravaan](#) op. Een stoet auto's bezocht afgelegen dorpen in het oosten van DR Congo om uit te leggen hoe verkiezingen in hun werk gingen en waar ze om draaiden. Meegereisde radiojournalisten deden hiervan verslag. Op die manier werden meer mensen bereikt dan alleen de inwoners van de dorpen zelf. Tijdens de verkiezingen sloeg een grote groep lokale radiostations in het oosten van het land de handen ineen om mensen neutrale informatie te geven over het verloop van de verkiezingen.

Al tijdens de transitieperiode bleek dat de veiligheidssituatie in DR Congo niet altijd te garanderen was. Pogingen tot staatsgrepen volgden, de oostelijke stad Bukavu was tijdelijk in handen van rebellen en tot op de dag van vandaag zijn er nog gebieden waarover noch de overheidstroepen noch de VN-vredesmacht controle hebben. Belangrijke oorzaak is de mislukte integratie van voormalige rebellentroepen in een nieuw op te zetten Congolees leger. Ook een demobilisatie is niet geslaagd. Bovendien zijn er nog veel grote en kleine milities die de situatie voor Congolese burgers onveilig maken – met name op het platteland. Ondanks dat landen als Oeganda en Rwanda hun troepen formeel hebben teruggetrokken, waren er regelmatig meldingen van hun inmenging in het oosten van DR Congo.

De grote minerale rijkdom van het land was tot op heden geen motor voor ontwikkeling. De inmenging van omringende landen en het in stand houden van lokale milities is voornamelijk gebaseerd op het controleren van een deel van de minerale rijkdom. Maar het zijn ook nationale en lokale politici en internationale bedrijven die profiteren van de rijkdom. De grondstoffen leveren de Congolese bevolking weinig tot niets op. De onveilige situatie, de corruptie en de plundering van natuurlijke grondstoffen als hout, coltan, goud, diamanten, koper, kobalt en zilver gaat ten koste van de Congolese burger. Het BNP van de gemiddelde Congolees daalde van ongeveer 250 dollar in 1990 tot zo'n 78 dollar in 2005.

Veel van de natuurlijke hulpbronnen worden met de hand gewonnen door Congolezen die onder erbarmelijke omstandigheden moeten werken én leven. Slechte betaling, geen toegang tot scholing en medische hulp, lange werkdagen, onderdrukking, uitbuiting en geweld zijn eerder de regel dan uitzondering. Daarnaast kunnen burgers nergens hun rechten halen. Publieke diensten als scholen, bibliotheken en ziekenhuizen functioneren niet of nauwelijks. Wegen zijn voor het grootste deel onbegaanbaar of bestaan niet. Ook de informatievoorziening lijdt onder de situatie. De publieke media zijn in handen van de partij van de president. Veel van de private media zijn het eigendom van een politiek persoon, die deze gebruikt als spreekbuis. Informatie is vaak onbetrouwbaar en eenzijdig.

Politiek gezien is DR Congo relatief rustig door het vredesproces. Kabila heeft zijn verwachte presidentschap veilig gesteld en zijn grootste rivaal Bemba hield zich koest. De grote vraag van het maatschappelijk middenveld is nu of de regering de ruimte biedt om te werken aan een staat die transparant is en oog heeft voor haar eigen bevolking.

Direct naar meer jaarverslaginformatie over DR Congo? Klik op onderstaande links:

- [Economische Rechtvaardigheid: Grondstoffencampagne Fatal Transactions](#)
- [Media & Vrijheid van meningsuiting: Vertellen over verkiezingen](#)
- [Activiteiten in Nederland en Europa: Congo centraal in communicatie](#)
- [Samenwerkingsverbanden: Preconditions for Elections Programme Southern Africa \(PEPSA\)](#)

1.2 Angola, Mozambique en Zimbabwe

Angola

Hoofdstad:	Luanda
Aantal inwoners:	14,3 miljoen (2005)
Oppervlakte:	1.246.700 km ²
Godsdienst:	Rooms-katholiek (38%), protestants (15%) en inheemse godsdiensten (47%)
Talen:	Portugees, Umbundu, Kimbundu, Kikongo

Bron: www.minbuza.nl, april 2007

Direct na de onafhankelijkheid van ANGOLA brak een burgeroorlog uit die met tussenpozen 27 jaar zou duren: tot de vredesonderhandelingen in 2002. Honderdduizenden burgers stierven, miljoenen ontvluchtten het land en de economie en de infrastructuur werden verwoest. Inmiddels is sprake van een economische boom dankzij de rijkdom aan olie en diamanten. Maar daar profiteert slechts een kleine elite van.

Angola krijgt miljarden voor zijn olie, bijvoorbeeld van China. De economische banden met niet-westerse landen maken president José Eduardo dos Santos minder afhankelijk van de overeenkomst met het Internationaal Monetair Fonds. Hij kan zich nu makkelijker onttrekken aan westerse druk voor meer transparantie en goed bestuur. De Angolese bevolking profiteert ondertussen nauwelijks van de economische opleving. Tachtig procent leeft volgens de Human Development Index in bittere armoede. De kindersterfte in Angola is de hoogste in zuidelijk Afrika. Verder zijn de arbeidsomstandigheden van arbeiders in olie- en diamantwinning voor verbetering vatbaar. Bovendien daalt het aantal ernstige mensenrechtenschendingen weliswaar, maar ze zijn nog wel aan de orde van de dag. Met name politie en leger maken zich er schuldig aan – in 2006 bijvoorbeeld tijdens gedwongen wijkontzuimingen in de buitenwijken van Luanda. Verkiezingen voor een nieuwe president en parlement werden dit jaar opnieuw uitgesteld. Dos Santos zegt echter dat de organisatie daarvan pas zin heeft als de verwoeste infrastructuur herbouwd is: rond 2009. Hij is tegen die tijd twintig jaar president. Veel burgers staan ambivalent tegenover de verkiezingen: vijftien jaar geleden onttaarden ze in een opleving van de burgeroorlog.

Direct naar meer jaarverslaginformatie over Angola? Klik op onderstaande links:

- [Economische Rechtvaardigheid: Grondstoffencampagne Fatal Transactions](#)
- [Mensenrechten & Vredesopbouw: EU-bescherming van activisten](#)
- [Mensenrechten & Vredesopbouw: Reïntegratie van ex-soldaten](#)
- [Activiteiten in Nederland en Europa: Actie tegen ontruimingen](#)
- [Samenwerkingsverbanden: Preconditions for Elections Programme in Southern Africa \(PEPSA\)](#)

De strijd van president Guebuza tegen de armoede in MOZAMBIQUE verloopt nog weinig voortvarend. De economie groeit snel, maar de welvaartsverdeling is ongelijk. De kloof tussen arm en rijk wordt daardoor steeds groter. De economische groei is vrijwel geheel toe te schrijven aan grote projecten van buitenlandse investeerders. Die projecten leveren weinig werkgelegenheid op, noch veel staatsinkomsten: de investeerders hebben de eerste tien tot vijftien jaar zeer gunstige belastingvoorwaarden bedongen.

Mozambique

Hoofdstad:	Maputo
Aantal inwoners:	19,8 miljoen (2005)
Oppervlakte:	799.380 km ²
Godsdienst:	Christendom (30%), islam (25%), kleine hindoeïegemeenschap
Talen:	Portugees (officieel), diverse inheemse talen

Bron: www.minbuza.nl, april 2007

President Guebuza zet in op decentralisering van planning en budgettering. Hij gaf alle districten hetzelfde bedrag: om naar eigen goeddunken te besteden, zij het wel binnen de kaders van het regeringsprogramma. Tegelijkertijd neemt onder Guebuza's bewind de greep van zijn partij Frelimo op het staatsapparaat enorm toe. Zonder partijkaart kunnen burgers een goede baan als ambtenaar wel vergeten. NiZA's partnerorganisaties klagen over een verslechtering van het politieke klimaat, met inperking van de vrijheid van meningsuiting, van politieke uitingen, van ruimte voor onafhankelijke organisaties. De *civil society* is al niet sterk in Mozambique en onder Guebuza's bewind wordt het alleen maar moeilijker kritische uitlatingen te doen over de situatie in het land. Wel worden vertegenwoordigers van *civil society* nu standaard uitgenodigd bij het jaarlijkse Armoede Observatorium, waar samen met regering en internationale donoren wordt bekeken hoe de armoedebestrijding verloopt en hoe het beter kan.

Direct naar meer jaarverslaginformatie over Mozambique? Klik op onderstaande links:

- [Economische Rechtvaardigheid: New Partnership for Africa's Development](#)
- [Media & Vrijheid van meningsuiting: Financieel management van media](#)
- [Mensenrechten & Vredesopbouw: EU-bescherming van activisten](#)
- [Mensenrechten & Vredesopbouw: Reïntegratie van ex-soldaten](#)
- [Samenwerkingsverbanden: Preconditions for Elections Programme in Southern Africa \(PEPSA\)](#)

Zimbabwe

Hoofdstad:	Harare
Aantal inwoners:	12.236.805
Oppervlakte:	390.580 km ²
Godsdienst:	Syncretisme (deels christelijk, deels inheems geloof; 50%), christendom (25%), inheemse godsdiensten (24%), islam en andere religies (1%)
Talen:	Engels, Shona, Sindebele (soms Ndebele genoemd), talloze stamdialecten

Bron: www.cia.gov/cia/publications/factbook, april 2007

ZIMBABWE is officieel een parlementaire democratie. Maar verkiezingen verlopen niet vrij, niet eerlijk en worden al jaren getekend door geweld en intimidatie. Daarmee wordt geprobeerd de kritiek van oppositie en journalisten te smoren. Buitenlandse media

worden geweerd en critici van het regime worden het hele jaar door beschuldigd van verraad of daarvoor gevangen gezet. De pers wordt ook buiten verkiezingstijd onderdrukt. Net als democratiseringsbewegingen, oppositiepartijen en onafhankelijke rechters.

De onderdrukking is bedoeld om president Robert Mugabe in het zadel te houden. Een zadel waar hij al inzit sinds zijn land in 1980 de overgang maakte van een Britse kolonie naar een onafhankelijke staat. Hij beloofde zijn landgenoten welvaart, goede sociale voorzieningen en hervorming van de zeer onrechtvaardige landverdeling. Blanke boeren zouden een groot deel van hun vruchtbare grond moeten teruggeven aan de zwarte Zimbabweanen. De hervormingen verliepen traag, tot de regering er in 2000 vaart achter zette: het moment dat Mugabe's positie onder druk stond en hij een manier zocht om politiek te overleven.

De manier waarop de president de landhervorming doorvoerde, toonde hoe weinig respect hij heeft voor democratie, rechtspraak en vrijheid van meningsuiting. 'Blanke' grond werd plots, op grote schaal en zonder enige vorm van compensatie onteigend. Rechters die dat ongrondwettelijk noemden, werden door de regering buitenspel gezet. De verworven grond werd verdeeld onder politieke bondgenoten van Mugabe. Zij hadden echter te weinig agrarische expertise en wil om te investeren in commerciële landbouw. De agrarische productie van Zimbabwe stortte in, met enorme werkloosheid en hongersnood tot gevolg. Een derde van de bevolking is nu afhankelijk van humanitaire voedselhulp.

Sinds eind jaren negentig zijn twee miljoen mensen het land uitgevlucht, vooral naar Zuid-Afrika. De economie heeft het hoogste krimpprocentage en de hoogste inflatie ter wereld. Een kwart van de bevolking heeft hiv/aids. Mede daardoor komt de gemiddelde leeftijdsverwachting bij mannen en vrouwen niet boven de 40 jaar en zweeft de gemiddelde leeftijd rond de 19 jaar. Terwijl binnen zijn eigen partij ZanuPF een machtsstrijd woedt over zijn opvolging, schuift Mugabe de schuld van alle ellende steevast in de schoenen van westerse mogendheden, met name Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. Die zouden volgens hem van Zimbabwe weer een kolonie willen maken. De president vraagt niet-westerse landen als Libië en China om noodkredieten om bijvoorbeeld brandstoftekorten tegen te gaan.

Klik op onderstaande links voor meer informatie over NiZA's steun aan Zimbabwe:

- [Media & Vrijheid van meningsuiting: Voorlichting over vrije meningsuiting](#)
- [Media & Vrijheid van meningsuiting: Sms-service voor radioluisteraars](#)
- [Mensenrechten & Vredesopbouw: Training van gemeenschapsleiders](#)
- [Samenwerkingsverbanden: Zimbabwe Watch](#)
- [Samenwerkingsverbanden: Preconditions for Elections Programme in Southern Africa \(PEPSA\)](#)

1.3 Overige landen waar NiZA werkzaam is:

Botswana	
Hoofdstad:	Gaborone
Aantal inwoners:	1,8 miljoen (2005)
Oppervlakte:	581,730 km ²
Godsdienst:	Christendom (60%), inheemse godsdiensten (40%)
Talen:	Engels, Setswana en Ikalanga (officieel). Daarnaast Herero, Ichoi, San en Bayeyi

Malawi

Hoofdstad: Lilongwe
 Aantal inwoners: 12,9 miljoen (2005)
 Oppervlakte: 118.484 km²
 Godsdienst: Christendom (75%), islam (20%), inheemse godsdiensten (3%)
 Talen: Engels en Chichewa (officieel). Daarnaast lokale talen

Namibië

Hoofdstad: Windhoek
 Aantal inwoners: 2 miljoen (2005)
 Oppervlakte: 824.296 km²
 Godsdienst: Christendom (80 tot 90%, waarvan Lutheranen minstens 50%), traditionele religies (10 tot 20%)
 Talen: Engels (officieel). Daarnaast Afrikaans, Duits, Oshivambo en andere inheemse talen

Swaziland

Hoofdstad: Mbabane
 Aantal inwoners: 1,1 miljoen (2005)
 Oppervlakte: 17.364 km²
 Godsdienst: Christendom (60%), islam (10%), overige (30%) waaronder baha'í-geloof, methodisme en jodendom
 Talen: Siswati, Engels

Zambia

Hoofdstad: Lusaka
 Aantal inwoners: 11,7 miljoen (2005)
 Oppervlakte: 752.614 km²
 Godsdienst: Christendom (80%), islam en hindoeïsme (5%) en inheemse godsdiensten (15%)
 Talen: Engels, Nyanja, Bemba, Tonga, Lozi, en vele andere talen

Zuid-Afrika

Hoofdstad:	Pretoria
Aantal inwoners:	42,6 miljoen (2005)
Oppervlakte:	1.221.038 km ²
Godsdienst:	Christendom (80%), daarnaast hindoeïsme, islam, jodendom en inheemse godsdiensten
Talen:	Afrikaans, Engels, Ndebele, Noord-Sotho, Zuid-Sotho, Swasi, Tonga, Rswana, Venda, Xhosa, Zulu

Bron: www.minbuza.nl, april 2007

1.4 Nederland en Europa

Afrika op de kaart zetten en houden. Een belangrijke doelstelling van NiZA. Door middel van lobby in Nederland en Europa strijdt de organisatie voor rechtvaardigere machtsverhoudingen tussen noord en zuid en een betere democratie in veel Afrikaanse landen. Daarnaast geeft NiZA voorlichting, legt de organisatie contacten tussen westerse journalisten en Afrikaanse relaties en verspreidt informatie naar journalisten, onderzoekers en studenten. De verkiezingen in Congo stonden daarbij in 2006 veel in het middelpunt.

HOOFDSTUK 2

Het programma Economische Rechtvaardigheid

Zuidelijk Afrika telt enkele van de rijkste landen ter wereld. Tenminste, als het gaat om het bezit van natuurlijke rijkdommen als olie, goud, diamanten en hout. De bodem, bergen en bossen van [Angola](#), [DR Congo](#), [Malawi](#), [Zuid-Afrika](#) en [Zambia](#) zitten er boordevol mee. Toch vormen die grondstoffen niet de motor achter economische en sociale vooruitgang. Integendeel. Het merendeel van de opbrengsten komt in handen van buitenlandse bedrijven en een kleine, zichzelf verrijkende elite. De rest van de bevolking wordt opgezadeld met de vaak negatieve gevolgen van industriële activiteiten. Deze vormen de bron van schrijnende armoede, sociale onrust en gewapende conflicten.

Het NiZA-programma Economische Rechtvaardigheid concentreert het zich onder meer op het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) en het versterken van maatschappelijke organisaties. Met deze organisaties werkt NiZA aan lobby en bewustwording omtrent MVO. In zuidelijk Afrika, maar ook in de rest van de wereld. Onderdeel hiervan is de campagne [Fatal Transactions](#) (FT) over diamantwinning. Belangrijk waren in 2006 ook de trainingen van NiZA die de onderzoekscapaciteit van maatschappelijke organisaties verbeterden. Die trainingen vielen binnen het subprogramma Peace, Principles and Participation (PPP). Onderzoeksresultaten werden gebruikt voor bewustwordingsactiviteiten en publiciteit door diverse partners in Zambia, Zuid-Afrika en de Democratische Republiek Congo. NiZA zette zich bovendien in voor grotere betrokkenheid van maatschappelijke organisaties bij NePAD, een sociaal-economisch ontwikkelingsprogramma van de Afrikaanse Unie.

Het programma in het kort

Bestedingen 2006:	FT: 360.000 euro
	PPP: 659.000 euro
	NePAD: 400.000 euro
Aantal gesteunde partners:	FT: 7
	PPP: 19
	NePAD: 17
Landen:	FT: Nederland, België en Duitsland
	PPP: Angola, Botswana, DRC, Zuid-Afrika en Zambia
	NePAD: Mozambique, Botswana, Zuid-Afrika en Zambia

2.1 Activiteiten in 2006

Zuid-Afrika: studie naar mijnbouwwetgeving

- PPP

Via het subprogramma Peace, Principles and Participation (PPP) vergeleek NiZA in 2006 de mijnbouwwetgeving in Zuid-Afrika met internationale standaarden op MVO-gebied. In het bijzonder de praktijk bij drie platinumbedrijven in de Zuid-Afrikaanse provincie Rustenburg werd onder de loep genomen. De resultaten worden in 2007 gepubliceerd. Bovendien breidt het onderzoek dan uit naar Zambia en Malawi. Ook daar wil NiZA bestaande wetgeving bestuderen en deze koppelen aan de praktijk, waarbij bedrijven in de kopersector (Zambia), uranium (Malawi) en platina en goud (Zuid-Afrika) tegen het licht worden gehouden.

Regionaal: onderzoekstraining aan partners

- PPP

De belangrijkste activiteit van het subprogramma PPP was in 2006 de onderzoekstraining aan partners. Hiervoor werkte NiZA samen met Stichting Onderzoek Maatschappelijk Onderwerpen (SOMO), de Universiteit van KwaZulu-Natal en de Zuid-Afrikaanse partner Groundwork. Met financiering van NiZA, SOMO en de South African Trust, aangevraagd en beheerd door Groundwork, werden in 2006 twee trainingen in actieonderzoek gegeven. Tien partners namen deel aan die trainingen: BeFSA, GRFCF, SDCEA en Groundwork uit Zuid-Afrika; ASADHO, CENADEP, OCEAN en JED uit DR Congo en ZCTU, DECOP en CCJDP uit Zambia. Aan actieonderzoek doen betrokkenen (in dit geval mijnwerkers of lokale gemeenschappen) actief mee. Bovendien moet het resultaten opleveren waarmee zij iets kunnen. De trainingen werden verzorgd door SOMO en de Universiteit van KwaZulu-Natal. In het kader van de trainingen in actieonderzoek verrichtten de partners studies naar de sociale, economische en ecologische gevolgen van de grondstoffenwinning in hun land. De uitkomsten worden in 2007 gepubliceerd en dienen als bouwstenen voor lobby op nationaal en internationaal niveau.

Regionaal: actie tegen mijnbouwbedrijven

- PPP

Bedrijven die verantwoordelijk zijn voor flinke milieuvervuiling aan de schandpaal nagelen. Met dat doel worden elk jaar de Corpse Awards uitgereikt door de Zuid-Afrikaanse NiZA-partner Groundwork. In november 2006 werd de uitreiking in de Zuid-Afrikaanse stad Durban georganiseerd. Onder andere de onderzoeken uit het eerder genoemde trainingstraject met SOMO en de Universiteit van KwaZulu-Natal dienden daarbij als *input*. De Corpse Awards kregen veel aandacht in kranten en op nationale televisie in Zuid-Afrika.

2.2 Fatal Transactions

NiZA vormt samen met zes andere Europese organisaties de drijvende kracht achter de internationale campagne Fatal Transactions. Doel is dat de bevolking in zuidelijk Afrika niet langer de dupe is van de eigen bodemschatten, maar ervan profiteert. Diverse onder-

zoeken leggen een duidelijk verband tussen gewapende conflicten in Afrikaanse landen en de aanwezigheid van grondstoffen in die conflicthaarden.

Samen met zuidelijke partners wijst Fatal Transactions overheden, consumenten en bedrijven op de consequenties van hun gedrag. In 2006 deed de publicatie van een rapport in DR Congo over corruptie en wanbeleid in de mijnbouwsector veel stof opwaaien. De indringende tentoonstelling *Diamond Matters* vervolgde zijn reis langs landen over de hele wereld. Ook in Afrikaanse landen zelf – zoals DR Congo en Madagascar. Dankzij een driejarige subsidie van 1,4 miljoen euro van de Europese Unie kreeg Fatal Transactions in 2006 de kans uit te breiden. De campagne, die binnenkort ook in Polen wordt gelanceerd, gaat structurele samenwerking aan met drie ngo's uit Zuid-Afrika, DR Congo en Angola. Deze actiegroepen ageren in eigen land tegen de milieu- en mensenrechtenschendingen in de grondstoffenindustrie. Door de nieuwkomers wordt Fatal Transactions nog meer dan voorheen een campagne met een stevige basis in Afrika. Het deels vernieuwde campagnebestuur is in handen van NiZA, IKV Pax Christi en twee onderzoeksinstituten uit België en Duitsland.

Regionaal en internationaal: *Diamond Matters*

De ellendige situatie waarin veel diamantwerkers in Afrika verkeren, is nauwelijks veranderd. De fototentoonstelling *Diamond Matters*, die in 2005 van start ging, bleef in 2006 nog steeds relevant. De beelden van fotograaf Kadir van Lohuizen tonen de lange reis die een Afrikaanse diamant aflegt. Van de mijnen tot de rijke klanten in Europa of Amerika. In 2005 was de tentoonstelling al in onder meer Nederland te bewonderen. De tentoonstelling leverde in zowel Europa als Afrika een belangrijke bijdrage aan een beter inzicht in de exploitatie van de diamantmijnen.

NiZA-partners in DR Congo, Sierra Leone, Angola en Zuid-Afrika organiseerden in 2006 *Diamond Matters*-exposities in de vaak verafgelegen mijnen. Duizenden mijnwerkers kwamen kijken wat er gebeurt met 'hun' steentjes nadat zij deze voor een paar dollar aan een tussenhandaar verkopen. Ook dichterbij huis had de tentoonstelling succes: in april won de expositie de tweede prijs in de World Press Photo Competition. De tentoonstelling is veelgevraagd bij internationale bijeenkomsten. Ze was in 2006 onder meer te zien in Oslo, Madagascar, Londen, Groningen, Leiden en Edinburgh. Tijdens het Youth Festival in Berlijn zagen 10.000 jongeren de beelden. De expositie in het Fotomuseum in Antwerpen trok 13.200 bezoekers.

Nederland: conflictgoederen voor dagelijks gebruik

Wist u dat u door het kopen van een blik groente, cola of bier meebetaalt aan de burgeroorlog in DR Congo? Fatal Transactions wees bezoekers aan festivals en evenementen in 2006 op de relatie tussen bijvoorbeeld een mobiele telefoon of een blikje bier en oorlogen in zuidelijk Afrika. De tentoonstelling *Conflictgoederen voor Dagelijks Gebruik* belicht bijvoorbeeld de vele honderden tonnen tinerts die jaarlijks Congo verlaten, in ruil voor wapens en geld. Tin wordt onder meer gebruikt aan de binnenkant van blikjes.

DR Congo: corruptie en wanbeleid in mijnbouwsector

Naast informeren over de stand van zaken in de Afrikaanse mijnen, onderzoekt Fatal Transactions ook de minder zichtbare problemen. Het in 2006 verschenen onderzoeksrapport '*De staat versus het volk*', over corruptie en wanbeleid in de mijnbouwsector in DR Congo, deed in dit land veel stof opwaaien. Het rapport legde de directe betrokkenheid bloot van een aantal leden van de Congolese regering bij duistere omkopingspraktijken in de kopermijnen in Katanga. Het rapport werd in april in het Congolese Lubumbashi gepresenteerd tijdens een drukbezochte persconferentie. Vanaf dat moment was DR Congo in rep en roer. De nationale media

repten dagenlang over niets anders. De kopieën van het rapport waren niet aan te slepen. Het was duidelijk dat een aantal vooraanstaande politici in DR Congo niet blij was met de onthullingen. De bij het onderzoek betrokken lokale mensenrechtenorganisaties ontvingen serieuze doodsbedreigingen vanwege hun kritiek op de corruptie in de grondstoffensector. Met steun van NiZA vertrokken zij enige tijd naar buurland Zambia, of huurden ze bewaking in. Fatal Transactions en Afrikaanse partnerorganisaties zijn van plan door te gaan met het publiceren van dit soort onderzoek. Het debat dat na de publicatie opkwam, de vraag die er nog steeds naar het rapport is, en de duidelijke stellingname van de nieuwe Congolese regering tégen corruptie, tonen zowel de noodzaak om informatie naar buiten te brengen als het positieve effect ervan.

Europa: regels voor 'foute' producten

Niet alleen diamanten worden gebruikt om oorlogen en mensenrechtenschendingen te financieren. Voor kobalt in DR Congo en edelstenen in Zambia geldt hetzelfde. Fatal Transactions wil weten hoe Europese consumenten kunnen voorkomen dat ze dit soort 'besmette'

NEPAD

De meeste landen in zuidelijk Afrika spelen een marginale rol in de wereldeconomie en kennen grote armoede. New Partnership for Africa's Development (NePAD) is een sociaal-economisch ontwikkelingsprogramma van de Afrikaanse Unie. Het streeft via hervormingen naar meer economische samenwerking tussen Afrikaanse landen en een sterkere economische positie van het continent op internationaal niveau.

Als onderdeel van NePAD startte in de afgelopen jaren in verschillende landen het African Peer Review Mechanism (APRM). Hierbij adviseren landen op basis van consultatie van onder meer het maatschappelijk middenveld elkaar over verbetering van beleid. NiZA zette zich in voor grotere betrokkenheid van maatschappelijke organisaties bij NePAD in Botswana, Mozambique, Zambia en Zuid-Afrika. NiZA's NePAD-programma liep, volgens planning, af op 31 december 2006.

Regionaal: beleidsbeïnvloeding

In de eerste fase van NiZA's NePAD-programma, dat liep tot eind 2005, lag de nadruk op organisatieversterking en het vergroten van de kennis van partners over NePAD. De tweede fase, van januari tot en met december 2006, was gericht op lobby: het beïnvloeden van de beleidsontwikkeling. In Botswana, Mozambique, Zambia en Zuid-Afrika gaven de partners met steun van NiZA voorlichting over NePAD. Door middel van krantenartikelen, radio- en televisieprogramma's en door het organiseren van voorlichtingsbijeenkomsten voor hun achterban. Ook maakten de partners zogenaamde *position papers*. In deze documenten geven maatschappelijke groeperingen hun visie over de NePAD-plannen en het APRM-proces in hun land. Deze *position papers* dienden als basis om invloed uit te oefenen op regeringsbeleid dat gericht is op de NePAD-doelstellingen. Dit deden NiZA-partners door het organiseren van bijeenkomsten met regeringsfunctionarissen, deelname aan consultaties en het schrijven van lobbybrieven, en posities innemen in relevante commissies. Zo werd Tihavhama geselecteerd om maatschappelijke organisaties te vertegenwoordigen in de provinciale APRM-commissie in Zuid-Afrika, CPP als onderzoekspartner van het APRM in Zuid-Afrika en CCM als vertegenwoordiger van maatschappelijke organisaties in de nationale APRM-commissie in Mozambique.

producten kopen. Daarom liet FT onderzoeken welke weg wordt afgelegd door kobalt uit de DR Congo en edelstenen uit Zambia. Kobalt, dat in DR Congo vaak door kinderen onder erbarmelijke omstandigheden uit de grond wordt gehaald, is een grondstof voor verf. In elk potje verf zit echter maar een heel klein beetje kobalt. Dit staat bovendien vaak niet eens op het etiket, net zomin als waar het kobalt vandaan komt. Consumenten kunnen dus nooit weten of ze per ongeluk 'fout' kobalt aanschaffen. Ook edelstenen verdwijnen via schimmige wegen in het internationale circuit. De onderzoeken tonen heel duidelijk aan dat consumenten geen echte keuze hebben. Er is te weinig informatie over producten beschikbaar. Daarom pleit Fatal Transactions voor nationale en internationale regelgeving die ervoor moet zorgen dat er geen mensenrechten worden geschonden bij mijnbouw.

Internationaal: lobby tegen conflictdiamanten

Het Kimberley Proces-certificeringssysteem voor ruwe diamanten is het enige systeem dat de handel in een bepaalde grondstof probeert te reguleren. De fundamenteen worden gevormd door een internationale afspraak tussen regeringen en de diamantindustrie. Door pakketjes ruwe diamanten te volgen vanaf de mijn probeert men te voorkomen dat Afrikaanse rebelbewegingen er geld aan kunnen verdienen. Fatal Transactions dringt er bij deelnemende landen, en met name de Europese Unie, op aan om de controle op diamantim- en export strenger en onafhankelijker te maken. Tijdens een jaarlijkse vergadering van Kimberley Proces-certificeringssysteem in november 2006 in Botswana werd hieraan deels gehoor gegeven. Fatal Transactions pleit er verder voor dat Afrikaanse landen steun krijgen bij de invoering van het ingewikkelde en kostbare controlesysteem. Omdat de Europese Commissie in 2007 voorzitter van het Kimberley Proces-certificeringssysteem is, drong Fatal Transactions er in 2006 bij deze commissie op aan om haar positie te gebruiken om de mensenrechten in de diamantmijnen in Democratische Republiek Congo, Angola en Zimbabwe te verbeteren.

Nederland: oorlogsprofiteurs in beeld

Fatal Transactions was één van de grondleggers van de documentaire 'Africa; War is business'. Prins Jaime van Bourbon-Parma, als internationaal diplomaat nauw betrokken bij oorlogs- en vredesvraagstukken, reisde door zuidelijk Afrika om te onderzoeken hoe *oorlogen* en *business* elkaar voeden. De documentaire, die goed in beeld brengt hoe internationale bedrijven en corrupte overheden bijdragen aan Afrikaanse oorlogen, werd op 5, 12 en 19 september 2006 in drie delen uitgezonden door de AVRO. Diverse partnerorganisaties van NiZA komen erin aan het woord. Het leidde tot artikelen in onder meer Trouw en De Telegraaf.

HOOFDSTUK 3

Het programma Media & Vrijheid van meningsuiting

Pers- en uitingsvrijheid zijn cruciaal in een democratisch land. In veel zuidelijk Afrikaanse landen is die vrijheid echter alles behalve vanzelfsprekend. Net zomin als dat alle burgers toegang hebben tot niet-gouvernementele nieuwsbronnen; dat onafhankelijke media financieel het hoofd boven water kunnen houden; of dat de berichtgeving van hoge kwaliteit is. Zonder goed functionerende journalistieke media wordt de regering niet in naam van het volk ter verantwoording geroepen. En krijgen burgers niet de informatie die essentieel is voor hun deelname aan de samenleving.

Daarom steunde het NiZA-programma Media & Vrijheid van meningsuiting in 2006 de activiteiten van 37 organisaties in [Zuid-Afrika](#), [Swaziland](#), [Mozambique](#), [Angola](#), [DR Congo](#), [Namibië](#) en [Zimbabwe](#). De ondersteunde activiteiten waren gericht op het stimuleren van pers- en uitingsvrijheid, het verbeteren van de berichtgeving, het vergroten van financiële duurzaamheid en het verbeteren van de toegang tot informatie. Er ging speciale aandacht uit naar DR Congo. Ook werd de samenwerking versterkt tussen 'media-partners' en partners die actie voeren tegen misstanden in de grondstoffensector.

3.1 Activiteiten in 2006

Het programma in het kort

Bestedingen 2006:	2.067.950 euro
Aantal gesteunde partners:	27 vaste partners, plus 10 eenmalig
Aantal gesteunde activiteiten:	Persvrijheid en vrijheid van meningsuiting: 49 Betere berichtgeving: 32 Financiële duurzaamheid: 14 Toegang tot informatie: 56

DR Congo: vertellen over verkiezingen

- verbeteren van de toegang tot informatie

De eerste vrije presidents- en parlementsverkiezingen in Congo in veertig jaar. Lokale media en journalisten deden er verslag van. Ze maakten daarbij gebruik van advies en zowel financiële als logistieke steun van NiZA. In Oost-Congo begon NiZA-partner Radio Maendeleo samen

met andere 'community radio's' bijvoorbeeld een verkiezingsproject. Dit was erop gericht mensen zo betrouwbaar mogelijk te informeren over de voorbereidingen op de verkiezingen in lokale districten, de organisatie ervan, de partijen, het recht om te stemmen, de gang van zaken in stemlokalen, de veiligheid rond die lokalen en de eerste resultaten. De redactieruimte van Radio Maendeleo was tijdens het project gevuld met 35 journalisten en 4 technici van 30 Oost-Congolese radiostations – inclusief het lokale station van de staatszender. Zij ontvingen informatie en reportages van hun correspondenten en zonden die in heel Oost-Congo uit. Landelijke gegevens kwamen van bevriende radiostations buiten dat gebied. Eén onderdeel van het verkiezingsproject was de 'Karavaan'. Negen journalisten en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties trokken door de provincies Noord- en Zuid-Kivu om burgers daar verkiezingsvoorlichting te geven. Het team zond drie uur per dag uit, steeds vanuit tijdelijke studio's in dorpen en via lokale radiozenders. Meestal waren er vijfhonderd tot zeventienhonderd mensen aanwezig met vragen en opmerkingen over de verkiezingen.

Mozambique: financieel management van media

- **vergroten van de financiële duurzaamheid**

Veel analfabetisme onder de bevolking, slechte infrastructuur en daarom lage oplages. Een wankel economie, en daardoor lage inkomsten uit advertenties. Bedrijven die huiverig zijn om te investeren in onafhankelijke media, omdat ze niet graag geassocieerd worden met tegenstanders van de regering. En onder oprichters vooral weinig besef van *media management*, financieel management, leiderschap, marketing en verkoop. Allemaal factoren die er in Mozambique en andere Afrikaanse landen toe leiden dat nieuwe kranten en radiostations weliswaar opkomen, maar vaak moeite hebben met overleven. Zo kunnen veel 'community radio's' in Mozambique nauwelijks het hoofd boven water houden zodra internationale financiers zich terugtrekken. Om dit probleem aan te pakken, organiseerde het regionale Southern Africa Institute for Media Entrepreneurship (SAIMED) met steun van NiZA een aparte training. NiZA's bijdrage bestond uit financiering en contacten met het radionetwerk in Mozambique. Zestien vertegenwoordigers van de *community radio's* kregen tijdens de training tips van trainer Solomao Moyana, oprichter van de succesvolle onafhankelijke Mozambikaanse krant Zambeze. Zo raadde hij hen aan steun te vragen bij mensen die uit hun gemeenschap kwamen en nu op goede posities in overheden of bedrijven zaten. Zulke mensen willen vaak graag iets terugdoen voor hun dorp.

Namibië: radiodagboek van en voor jongeren

- **verbeteren van de toegang tot informatie**

De helft van de bevolking van Namibië is onder de 24 jaar. Het radioprogramma *Slice of My World* is speciaal op deze jongeren gericht. Het programma wordt gemaakt door de faculteit Media and Theater Studies (MATS) van de College of Arts, een NiZA-partner. Het bestaat uit een verzameling dagboeken en persoonlijke verhalen van vijftig leerlingen van negen middelbare scholen in het land. In de dagboeken laten de 16- tot 18-jarigen hun mening horen over zelf gekozen onderwerpen. De bedoeling is om jongeren die op grote afstand van elkaar in verschillende steden leven, met elkaar in contact te brengen en te laten praten over onderwerpen als hiv/aids, alcoholisme en tienerzwangerschappen. Het mes snijdt aan twee kanten: enerzijds herkennen jongeren zich in het programma en denken ze na over wezenlijke onderwerpen; anderzijds leren zij zelf, als medewerkers van *Slice of My World*, wat het is om radio

te maken. Het programma wordt uitgezonden door de nationale omroep en enkele lokale stations, en bereikt dus heel Namibië.

Zimbabwe: voorlichting over vrije meningsuiting

- stimuleren persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

In Zimbabwe wordt de kritische media de kop ingedrukt. Veel mensen in Zimbabwe zijn vanwege het repressieve regime in hun land niet op de hoogte van het recht op informatie en vrijheid van meningsuiting. Partnerorganisatie Media Monitoring Project Zimbabwe (MMPZ) maakt talloze burgers in vijf Zimbabwaanse regio's van die rechten bewust. MMPZ doet dit door middel van een langlopende campagne die in 2003 begon: het Public Information Rights Forum. In 2006 organiseerde de NiZA-partner tien workshops, verspreidde ze pamfletten en t-shirts, en voerde ze in de vijf grootste Zimbabwaanse steden een theaterstuk op over mediarechten: 'What They Said... ..What They Got'. Bovendien schreef ze twaalf rapporten over schendingen van de vrijheid van meningsuiting. Die rapporten belandden bij maatschappelijke organisaties in Zimbabwe en bij internationale organisaties als Amnesty International en de International Freedom of Expression Clearing House. MMPZ gebruikte de documenten bovendien als lobby-instrument - bij de Zimbabwaanse overheid, maar ook bij de Afrikaanse en de Europese Unie. Een MMPZ-evaluatie toonde aan dat het Public Information Rights Forum effect heeft. Deelnemers aan MMPZ-workshops geven aan meer kennis te hebben over de vrijheid van meningsuiting en media in Zimbabwe, alsook over mogelijkheden van vreedzaam protest, zoals petitie. De campagne leidde zelf ook tot een nationale petitie tegen censuur en het gebrekkige informatieaanbod in het land.

Zimbabwe: sms-service voor radioluisteraars

- verbeteren van de toegang tot informatie

Het Zimbabwaanse radiostation Short Wave Radio Africa zendt vanuit Londen programma's uit voor het eigen land. De Zimbabwaanse overheid stoort in eigen land echter de kortegolf waarvan het station gebruik maakt. Hierdoor kunnen veel luisteraars de zender niet vinden. Short Wave Radio Africa verandert daarom voortdurend van frequentie. Luisteraars in Zimbabwe kunnen het station nu aangeven dat ze op hun mobiele telefoon dagelijks informatie willen ontvangen over de juiste frequentie, de uitzendtijden en de hoofdpunten van het nieuws. Zij krijgen deze informatie via sms toegestuurd. De sms-service kwam in december 2006 tot stand met financiële steun van NiZA. Het aantal mensen dat de dagelijkse sms-jes ontvangt lag al snel na de start boven de tweeduizend en stijgt nog steeds.

Regionaal: selectie van toekomstige journalisten

- verhogen van de kwaliteit van de berichtgeving

Een uniek project op het Afrikaanse continent. Dat is het door NiZA financieel gesteunde initiatief van de Zuid-Afrikaanse Rhodes University. Deze universiteit werkte in 2006 aan een methode om talentvolle studenten te selecteren voor opleidingen Journalistiek en Media studies. Ze deed dat in een groep van twaalf Scholen voor Journalistiek. Het idee achter de ontwikkeling van een selectieprocedure is dat zuidelijk Afrika kwalitatief hoogstaande en professionele onafhankelijke media nodig heeft. En dat, als Scholen voor Journalistiek al

selectieprocedures hebben, deze niet de juiste criteria bevatten. Het komt nog te vaak voor dat studenten die aan deze opleidingen beginnen, ongeschikt blijken. Bijvoorbeeld omdat ze nog altijd niet echt weten wat ze zich bij de studie moeten voorstellen, of omdat ze een te romantisch beeld van de journalistiek hebben. De nieuwe selectietoets is gebaseerd op een toets die The Star, een grote commerciële krant in Zuid-Afrika, gebruikt voor nieuw personeel en de carrièreplanning van bestaand personeel. Gekeken wordt naar gevoel voor nieuws, begrijpend lezen, logica, taal en algemene kennis over de wereld. De deelnemende Scholen voor Journalistiek leerden in september 2006 hoe zij testresultaten in een database konden opnemen. Zo kunnen zij de voortgang van aangenomen studenten in de gaten houden.

3.2 Jongerenprogramma

Een nieuwe generatie Nederlandse journalisten creëren. Eén die zich intensief bezig houdt met actuele issues in zuidelijk Afrika. Die beter over het continent rapporteert. En die daar meer over schrijft. Dat is het doel van het NiZA-Jongerenprogramma. Hierin geeft NiZA jonge afgestudeerde journalisten de kans om voor een half jaar werkervaring op te doen bij Zuid-Afrikaanse en Namibische media. In 2006 werden negen jongeren uitgezonden. Zij produceerden artikelen voor de plaatselijke media, maar ook voor de Nederlandse pers. Via weblogs deelden zij bovendien hun ervaringen met het Nederlandse publiek.

Nederland: site als netwerk en platform

Afgelopen jaar werd de website www.afrikajournalisten.nl op internet gezet. De pagina is een netwerk en platform voor (oud-)deelnemers aan het Jongerenprogramma en voor journalisten met een focus op Afrika. De site werd op hun verzoek opgezet.

Nederland: journalistiek publieksevenement

NiZA begon in 2006 met de voorbereiding van een publieksevenement over Afrika, journalistiek en correspondentenschap. Hier kwamen op 7 februari 2007 ongeveer 270 jonge journalisten en studenten Journalistiek op af.

Nederland: partners elektronisch belicht

Vierhonderd abonnee's heeft de elektronische nieuwsbrief 'Medianews'. Het programma Media & Vrijheid van meningsuiting bericht via kwartaaluitgave over de eigen partners. Daarbij werd ook in 2006 weer gebruik gemaakt van jonge journalisten die door het media-programma tijdelijk waren uitgezonden naar Zuid-Afrika en Namibië.

HOOFDSTUK 4

Het programma Mensenrechten & Vredesopbouw

Groepen gemarginaliseerde burgers in staat stellen hun rechten te kennen, te claimen en erkend te krijgen in een vreedzame samenleving. Dat is het doel waarmee het NiZA-programma Mensenrechten & Vredesopbouw zich op zuidelijk Afrika richt. Want de meeste Afrikaanse overheden hebben weliswaar mensenrechtenverdragen getekend en daarmee vastgelegd dat ze de rechten van al hun burgers zullen beschermen. Maar slechts weinig van die rechten zijn daadwerkelijk vastgelegd in hun nationale wetgeving en beleid. Burgers hebben daarom vaak geen idee wat hun rechten zijn.

In 2006 steunde het programma Mensenrechten & Vredesopbouw 24 organisaties in 6 Afrikaanse staten: [Angola](#), [Malawi](#), [Mozambique](#), [Zambia](#), [Zimbabwe](#) en [Zuid-Afrika](#). De steun concentreerde zich op rechtshulp, mensenrechteneducatie, vredesopbouw en vrouwenrechten. Speciale aandacht ging uit naar het beschermen van mensenrechten-activisten, met name via het Human Rights Defenders-project.

4.1 Activiteiten in 2006

Het programma in het kort

Bestedingen aan partners:	1.091.958 euro
Aantal gesteunde partners:	24
Aantal gesteunde activiteiten:	73
Aantal bezochte partners:	30. 20 partners één keer, 10 partners twee keer

Angola en Mozambique: EU-bescherming van activisten

- rechtshulp
- mensenrechteneducatie

Het Human Rights Defenders-project van NiZA toetst of EU-ambassades in Afrikaanse landen zich houden aan de EU-richtlijnen ter bescherming van mensenrechtenactivisten. Dit jaar ging de aandacht naar Angola en Mozambique. De aanpak van de ambassades bleek voor verbetering vatbaar. NiZA's toetsing leidde ertoe dat ambassades in Angola de bescherming van mensenrechtenactivisten hoger op de agenda zetten. Vergeleken bij Angola is de mensenrechtensituatie in Mozambique iets minder urgent. In Zimbabwe zal in 2007 eenzelfde toetsing van EU-richtlijnen plaatsvinden. Die wordt uitgevoerd door een externe consultant in dienst van NiZA.

Angola en Mozambique: reïntegratie van ex-soldaten

- vredesopbouw

In Angola kregen negentig voormalige strijders training in 'conflictransformatie'. Daarin leerden de ex-soldaten hoe ze lokale conflicten moesten analyseren en hoe ze daarin konden bemiddelen en ingrijpen. In Mozambique kregen ex-soldaten een vergelijkbare cursus. Zij trokken vervolgens als vredespromotors afgelegen gemeenschappen in. Daar brachten zij burgers geweldloze technieken bij om conflicten te hanteren. Door deze projecten spelen ex-soldaten een positieve rol in hun gemeenschap en verkleinen zij de kans op nieuwe conflicten. Zij krijgen zo de kans hun negatieve imago kwijt te raken en in de maatschappij te reïntegreren. NiZA steunt deze partner sinds 2003.

Malawi: training van mensenrechtenorganisaties

- mensenrechteneducatie

NiZA-partner CHRR kon in 2006 een medewerker laten deelnemen aan een speciale training van Amnesty International in Malawi. Die medewerker leerde hier nieuwe technieken om mensenrechtenschendingen systematisch te verzamelen in jaarlijkse rapportages. Indien deze verzameling uitwijst dat de Malawiaanse overheid haar plichten richting burgers niet goed vervult, dan worden de publicaties gebruikt in nationale en internationale lobby. NiZA stimuleert partners om *human rights monitoring* te gebruiken ter versterking van mensenrechtenlobby. Daarom investeerde NiZA in de overdracht van de kennis van de CHRR-medewerker aan de vrijwilligers van zijn organisatie. De hierboven beschreven training was in 2004 ook in Angola en Mozambique gegeven. Daar deden eveneens NiZA-partners aan mee. Doorgaans zijn het externe onderzoekers die rapportages maken over de mensenrechtensituatie in Malawi, Mozambique en Angola. De trainingen hebben als doel de lokale capaciteit te versterken, zodat uiteindelijk meer over schendingen gerapporteerd kan worden.

Zambia: juridische begeleiding van armen

- rechtshulp
- mensenrechteneducatie

In Zambia bood NiZA de Legal Resources Foundation (LRF) de helpende hand bij het opleiden van *paralegals*. Dit zijn aan de LRF verbonden juridische hulpverleners en adviseurs. De inmiddels veertig *paralegals* van LRF geven 25.000 minder welgestelde Zambianen gratis juridische begeleiding. Bijvoorbeeld over de plicht kinderen te onderhouden, erfrecht, huise-lijk geweld, echtscheidingen en allerhande economische onderwerpen. Ook vertellen zij burgers over hun mensenrechten, die in Zambia nog op grote schaal geschonden worden. De *paralegals* hebben geen officiële beroepsstatus; anders dan bijvoorbeeld de tien advocaten die LRF ook in dienst heeft. De politiek neutrale organisatie heeft bij de overheid een aanvraag ingediend om *paralegals* die status te geven. Zo worden ze ook formeel onderscheiden van niet-professionals. De beroepserkenning vergroot niet alleen hun toegang tot het formele rechtssysteem en tot eventuele officiële fondsen voor goedkope rechtsbegeleiding. Ze zorgt er ook voor dat instanties en overheden klachten van *paralegals* – en dus van minder welgestelde burgers – niet zomaar naast zich neer kunnen leggen. Dat de overheid voor juridisch advies vaker aanklopt bij de *paralegals* dan bij haar eigen ambtenaren, stemt hoopvol over het verkrijgen van de erkenning. NiZA steunt LRF al sinds 2003. Door trainingen te financieren,

maar ook door regionale uitwisseling mogelijk te maken. NiZA brengt acht *legal assistance*-partners uit zes landen samen. Zij wisselen jaarlijks ervaringen en tips uit.

Zimbabwe: training van gemeenschapsleiders

- mensenrechteneducatie

Vijfentwintig Zimbabwanen werden door NiZA-partner Civnet geselecteerd om deel te nemen aan een leiderschapsprogramma. Daarin kregen ze scholing in allerlei leiderschapskwaliteiten, zoals spreken in het openbaar, onderhandelen en goed communiceren. Bovendien leerden zij wat de basisrechten zijn van hun gemeenschapsleden en hoe zij kunnen controleren of lokale overheden en stamhoofden deze rechten respecteren. Het doel van dit leiderschaps-

Aandacht voor hiv/aids

Hiv/aids heeft Afrika in een verstikkende wurggreep. Tweederde van alle hiv-geïnfec-teerden ter wereld leeft op dit continent. Vooral meisjes en vrouwen lopen grote kans op besmetting: zij zijn vaak slachtoffer van onveilige seks. Hun rechten zijn bij wet nauwelijks gewaarborgd. De pandemie heeft een verwoestend effect op de economische, politieke, bestuurlijke en sociale omstandigheden in heel zuidelijk Afrika.

Om die reden richtte NiZA zich in 2006 op hiv/aids. Doel is partnerorganisaties te ondersteunen op het gebied van lobby. Maatschappelijke organisaties kunnen de overheid wijzen op haar verantwoordelijkheden – bijvoorbeeld om vrouwen en meisjes beter te beschermen. Naast het steunen van lobby werkt NiZA aan een beter hiv/aids-personeelsbeleid bij partnerorganisaties. Zij kampen veelal met de ziekte of dood van werknemers. De subsidieafwijzing van het ministerie van Buitenlandse Zaken stond het oorspronkelijke plan, de oprichting van een subprogramma, in de weg. Veel tijd werd daarom in 2006 gestoken in het zoeken naar potentiële fondsen. Twee fondsen (Intervida en de Europese Commissie) zijn inmiddels aangeschreven.

Zuid-Afrika: geweld tegen vrouwen

In de tweede helft van het jaar financierde NiZA voor bijna 60.000 euro drie projecten op het gebied van vrouwen en hiv/aids. Eén daarvan was het project 'Strengthening Women's Voices and Leadership on hiv/aids in South Africa'. Dat richt zich op het verband tussen geweld tegen vrouwen en hiv/aids. Centraal in het project stond de *One in Nine Campaign*, die gefinancierd is door NiZA. *One in Nine* staat voor het feit dat in Zuid-Afrika een op de negen vrouwen die is verkracht aangifte doet bij de politie. Doel van de campagne is het beleid over geweld tegen vrouwen en meisjes en hiv en aids beter te implementeren. Daarnaast streeft het naar uitbreiding van bestaande wetgeving met specifieke wetsartikelen over geweld tegen vrouwen en over hiv/aids. Vrouwen en meisjes staan dan niet langer machteloos als ze hun daders voor de rechter willen slepen.

Voor het eerst werkten in Zuid-Afrika organisaties op het gebied van hiv/aids samen met ngo's die zich richten op geweld tegen vrouwen. De gezamenlijke lobby en campagnevoering had een groot succes. Het nieuwe nationale hiv/aids-beleid dat op 1 december 2006 zou worden ingevoerd, werd uitgesteld. Op die manier kan de *civil society* actief worden betrokken bij de aanpassing van het beleid. Het is voor het eerst dat de Zuid-Afrikaanse regering inbreng vraagt van maatschappelijke groepen voor beleid op het gebied van hiv/aids.

programma is om de traditionele *chiefs*, die vaak al een politieke kleur hebben, tegenwicht te bieden in de vorm van andere gemeenschapsleden. Die worden in staat gesteld op te komen voor de rechten van de gemeenschap als de *chiefs* deze rol onvoldoende vervullen. NiZA steunt Civnet sinds 2003. Dit leiderschapsprogramma is relatief nieuw. Het ging begin 2006 van start.

Zuid-Afrika: opvang van vluchtelingen

- mensenrechteneducatie

De asielpcedure van Zuid-Afrika is hoofdzakelijk ingesteld op gastarbeiders. Een officiële verblijfsvergunning is alleen eenvoudig te verkrijgen indien een migrant op uitnodiging van een bedrijf het land binnenkomt. Maar de honderdduizenden politieke vluchtelingen die Zuid-Afrika rijk is, voldoen doorgaans niet aan die voorwaarde. Zonder zo'n bedrijfsuitnodiging moeten ze een lange en moeizame procedure door. Dat betekent dat zij vaak illegaal in het land verblijven. Zonder goede papieren of officiële verblijfsstatus hebben zij geen rechten en dus geen bescherming. Ze kunnen geen uitkering krijgen, geen bankrekening en geen scholing voor hun kinderen. Ze zijn vogelvrij en kwetsbaar, krijgen bijvoorbeeld niet tot nauwelijks hulp als ze in elkaar geslagen worden, slachtoffer zijn van verkrachting of seksuele diensten moeten verlenen in ruil voor goede papieren. De Coordinating Body Refugee Council (CBRC) voert bij overheden lobby voor een betere bescherming van vluchtelingen. Ook haalt ze bedrijven zoals banken over om deze groep wél bankrekeningen te verlenen. Daarnaast helpt ze migranten in hun moeizame zoektocht naar een baan en geeft ze hen voorlichting over mensen- en vrouwenrechten. CBRC is sinds 2000 NiZA-partner, richt zich op het Franstalige deel van de vluchtelingen en bereikt drie- à vierhonderd mensen.

Regionaal: lobby voor vrouwenrechten

- vrouwenrechten

NiZA stelde vier partners uit zuidelijk Afrika in staat om in 2006 naar New York te reizen. Hun bestemming: de vijftigste editie van de 'Global Commission on the Status of Women'. Deze grote conferentie stond in het teken van twee thema's. Enerzijds het bevorderen van de gelijkheid tussen man en vrouw in besluitvormingsstructuren (*gender mainstreaming*). En anderzijds het stimuleren van de bijdrage van vrouwen aan sociale ontwikkeling, bijvoorbeeld op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid. De vier NiZA-partners kwamen naar New York met een duidelijke boodschap: er zijn de afgelopen jaren in de hele wereld veel pogingen ondernomen tot *gender mainstreaming* in zuidelijk Afrikaanse overheden en organisaties. Maar die pogingen hebben onvoldoende gelijkheid tussen man en vrouw opgeleverd. Om die 'gendergelijkheid' alsnog tot stand te brengen, zijn aanvullende maatregelen, instrumenten en financiële middelen nodig. Dat de partners hun stem lieten horen, was een belangrijke stap: een helder geluid vanuit de zuidelijk Afrikaanse *civil society* ontbrak tot dan toe vooralsnog bij de 'Global Commission on the Status of Women'.

Nederland: vergadering over ex-soldaten

- vredesopbouw

NiZA organiseerde in 2006 een *expert meeting* in Nederland over de rol van ex-soldaten in maatschappij- en vredesopbouw. De aanwezigen waren vertegenwoordigers van het Neder-

landse ministerie voor Buitenlandse Zaken die betrokken zijn bij demobilisatieprogramma's in zuidelijk Afrika en vertegenwoordigers van Nederlandse ngo's die zich richten op de maatschappijopbouw in deze regio. Tijdens de bijeenkomst werden de dilemma's en uitdagingen rondom de reïntegratie van ex-soldaten in 'post conflict'- samenlevingen besproken. Daarmee probeerden de deelnemers aan de *meeting* bij te dragen aan een effectievere, duurzamere reïntegratie; één die een grotere bijdrage kan leveren aan de vrede in zuidelijk Afrika.

HOOFDSTUK 5

De activiteiten van NiZA in Nederland en Europa

Journalisten, politici, studenten en Afrika-geïnteresseerden. Enkele doelgroepen waarop NiZA in Nederland en Europa de pijlen richt. Om zuidelijk Afrika op de kaart te houden stak NiZA ook in 2006 veel energie in het verzamelen, analyseren en verspreiden van informatie. Daarin speelt het Bibliotheek, Informatie- en Documentatiecentrum **BIDOC** een grote rol. Maar ook activiteiten als de campagne Afrika Bouwt, het evenement **Africa on the Move** en het **Zuidelijk Afrika Magazine (ZAM)** zijn daarvoor onmisbaar. De verkiezingen in de Democratische Republiek Congo zorgden voor veel publiciteit, waar NiZA goed op inspeelde.

5.1 Communicatie en voorlichting

CONGO CENTRAAL

Het jaar van de verkiezingen in de Democratische Republiek Congo. Zo staat 2006 voor de afdeling Communicatie te boek. Omdat in DR Congo voor het eerst in ruim veertig jaar verkiezingen werden gehouden, richtte de campagne 'Afrika Bouwt, NiZA bouwt mee' de schijnwerpers constant op dit land. Via de media, communicatieactiviteiten, publicaties en de website. Een greep uit de activiteiten: een informatief webdossier op www.niza.nl, een interactief spel, de workshop Congo Newsroom op de Afrikadag en een tentoonstelling over de macht in Congo. Tijdens het Africa in the Picture-festival werd de documentaire 'Raising the flag' vertoond en was er bovendien een live-verbinding met DR Congo en de Congolese filmmaker Petna Ndaliko Kantondolo in de studio. Twee NiZA-medewerkers reisden verder als verkiezingswaarnemers naar DR Congo en gaven verschillende interviews aan de landelijke media. Er was in Nederland veel publiciteit rondom de verkiezingen in de DR Congo en NiZA droeg daar zeker een steentje aan bij.

Nederland: Congo Newsroom

NiZA organiseerde in 2006 drie drukbezochte workshops op de Afrikadag van de Evert Vermeer Stichting. De theatrale workshop 'Congo Newsroom', over media en democratie in zuidelijk Afrika, won de publieksprijs. Hoe gaat het eraan toe op een redactieruimte in de Democratische Republiek Congo? Welke thema's spelen tijdens de verkiezingscampagne? Op welke problemen stuiten redactieleden? Door middel van de workshop, waaraan het multi-culturele theatergezelschap 'Nieuw Amsterdam' deelnam, belichtte NiZA de rol van de media in DR Congo in relatie tot de politiek, politici en de aankomende verkiezingen. Op het NiZA-evenement Africa on the Move werd later dat jaar een vergelijkbare workshop georganiseerd: 'Zimbabwe Newsroom'. Het commentaar op de scènes kwam nu niet van NiZA, maar van een medewerker van het Zimbabwaanse radiostation Short Wave Radio Africa.

Nederland: Africa on the Move

Samen met Hivos organiseerde NiZA in 2006 Africa on the Move. Met een recordaantal van 550 bezoekers. Max van den Berg (PvdA), Kathleen Ferrier (CDA) en Farah Karimi (Groen-Links) debatteerden over het beleid van minister Van Ardenne voor Ontwikkelingssamenwerking en de toekomst van Afrika. Schrijfster Lieve Joris las voor uit haar nieuwste boek 'Het uur van de rebellen', geschreven na een intensieve reis door DR Congo. Ze werd geïnterviewd door VPRO-journaliste Djoeke Veeninga. De hilarische one woman show 'My Bum Is Genetic Deal With It: de dichtkunst van mijn achterwerk' door de Zuid-Afrikaanse performer Napo Masheane was een groot succes. Ook was er aandacht voor de komende verkiezingen in Zambia, de gemuilkorfde media in Zimbabwe, een aangrijpende film over vrouwen & hiv/aids en de Zuid-Afrikaanse schrijver Lewis Nkosi over het boek 'Mandela's Ego'.

Nederland: media-aandacht voor DR Congo

Onderzoeksjournalisten Evelien Groenink en Bram Posthumus schreven in 2006 een onderzoekrapport over de moord op de Congolese journalist Franck Ngyke Kangundu. Het rapport, dat met steun van NiZA werd uitgebracht, wekte de aandacht van enkele Nederlandse radio-omroepen: BNR, Tros en de Wereldomroep. Zij interviewden een medewerker van het NiZA-programma Media & Vrijheid van meningsuiting over de mediasituatie in DR Congo.

Nederland: Africa Thesis Award

Een indrukwekkend onderzoek naar het leven van aidswezen in Namibië. Verwoord in 'World and Experiences of Aids orphans in North-Central Namibia', een scriptie van Mienke van der Burg. In 2006 won Van der Burg hiermee de Africa Thesis Award, een onderzoeksprijs die in 2006 samen met het Africa Studie Centrum werd ingesteld. NiZA staat aan de wieg van deze prijs, die in 2000 voor het eerst werd uitgereikt. In 2007 gaat Mienke van der Burg terug naar Namibië om haar vervolgonderzoek te doen. In totaal dongen 34 scripties mee. Nieuw in de opzet is dat Afrikaanse scripties/inzenders ook mee mogen doen.

Nederland: gastcollege over Afrikaanse media

In het najaar 2006 organiseerde NiZA voor het eerst een serie gastcolleges van professor Guy Berger, directeur van de afdeling 'Journalism and Media Studies' van de Rhodes Universiteit in Zuid-Afrika. De colleges werden onder de naam 'Media and democracy: a view from the South' gevolgd op de Vrije Universiteit, de Universiteit van Amsterdam en de Rijksuniversiteit Groningen. Ze handelden over de rol van de media in het publieke domein in zuidelijk Afrika. Berber betrok daarbij ook het internationale niveau, waar het debat wordt gedomineerd door westerse opiniemakers. Standpunten vanuit Afrika komen nog steeds nauwelijks aan bod en

Koningen van Congo

NiZA greep de eerste democratische verkiezingen in veertig jaar greep aan om fotograaf Sven Torfinn en journalist Kees Broere naar DR Congo te sturen. Torfinn en Broere brachten daar de achtergronden van de verkiezingen in beeld, aan de hand van portretten van vier soorten leiders. Het eindresultaat, 'Koningen van Congo', belicht de presidentskandidaat, het stamhoofd, de kolonel en de zakenman. Eén van de foto's won in 2006 de Zilveren Camera in de categorie Buitenlandse Documentaire. De foto's en verhalen waren tot 18 februari 2007 te bewonderen in De Kunsthal en trokken honderdduizenden bezoekers. De bedoeling is om de tentoonstelling in 2007 te laten reizen.

Afrikaanse opiniemakers lukt het niet om eigen onderwerpen op de wereldagenda te zetten. De colleges trokken circa vijftig bezoekers per keer. Het publiek reageerde enthousiast.

Nederland: HIVHOP lespakket

NiZA zette samen met Dance 4 Life in 2006 het HIVHOP-lespakket voor middelbare scholieren voort. Het lespakket bestaat uit een introductieles, de video YoKaapstad! en een rapworkshop. Doel is scholieren te informeren over hiv/aids in zuidelijk Afrika. In 2006 namen zo'n 1500 leerlingen tussen de 12 en 15 jaar deel aan het lesproject.

Nederland: persresultaten

Verkiezingen in zuidelijk Afrika blijken een belangrijke reden voor de Nederlandse media om aandacht aan het continent te besteden. Dat bleek in 2005 rondom de verkiezingen in Zimbabwe. In 2006 was dat niet anders bij de stembusgang in DR Congo. Uiteenlopende initiatieven van NiZA, zoals de documentaire 'Raising the Flag' en columns van schrijver en publicist Henk Weltevreden, behaalden ongeveer tweehonderd maal de media. De meeste publiciteit was terug te vinden in de geschreven media, zoals opinietijdschriften, landelijke dagbladen en tijdschriften in de IS/OS-sector.

5.2 Lobby in Nederland en Brussel

VERSTERKING VAN DE ZUIDELIJKE STEM

Europa: Europastep

Begin 2006 trad NiZA toe tot het Europese netwerk Eurostep. Hierin bundelen niet-confessionele organisaties voor internationale samenwerking de krachten vanuit een kantoor in Brussel. Eurostep geeft NiZA een nieuw Europees podium. Samen met de leden van de lobbyorganisatie (waaronder Oxfam Novib, Hivos en SNV in Nederland) werkte NiZA aan de versterking van de zuidelijke stem in de onderhandelingen voor de volgende periode van het Europees Ontwikkelingsfonds (2008-2013). Een door NiZA geïnitieerde *casestudy* naar het gebruik van Europees ontwikkelingsgeld in Zambia is aangewend om Europarlementariërs inzicht te verschaffen in de besluitvorming rondom de besteding van dit Europees ontwikkelingsgeld. De nationale overheden en de Europese delegaties ter plekke zijn meestal niet bereid zich daarvoor te laten adviseren door lokale ngo's. Zulk advies is echter wel nuttig. De Europese Commissie is bijvoorbeeld van plan meer geld te steken in de aanleg van wegen, terwijl onderwijs en gezondheidszorg er bekaaid afkomen.

Nederland: actie rondom Tweede Kamerverkiezingen

2006 stond ook in het teken van de vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer. Samen met Partos (branchevereniging voor Nederlandse particuliere organisaties die actief zijn op het terrein van de internationale samenwerking) formuleerde NiZA een gezamenlijke buitenlandparagraaf. Deze werd voorgelegd aan de verschillende politieke partijen voor hun verkiezingsprogramma's. In samenwerking met het MVO-platform zijn alle partijen benaderd om meer aandacht te besteden aan maatschappelijk verantwoord ondernemen in hun programma's. De PvdA heeft haar opinie over bindende regelgeving voor multinationals aanzienlijk aangescherpt. Hoewel Buitenlands beleid en Internationale Samenwerking weinig aandacht kregen tijdens de verkiezingen, besteedt het nieuwe regeerakkoord hier meer tekst aan dan het vorige. Dat kan niet gezegd worden van de internationale verantwoordelijkheid van bedrijven. Een gemiste kans. Nog te veel westerse bedrijven nemen het in Afrika niet zo nauw met de arbeidsomstandigheden en het milieu.

Nederland en Angola: actie tegen ontruiming

In Luanda, de hoofdstad van Angola, ontruimde de overheid in 2005 met geweld illegaal opgetrokken wijken. Ze deed dit om ruimte te maken voor duurere woonwijken. NiZA steunde mensenrechtenactivisten die hiervoor aandacht vroegen. Zo oefende ze druk uit op de verschillende Europese ambassades in Luanda. Het Europees beleid voor de bescherming van mensenrechtenactivisten verplicht Europese ambassades om deze mensen bescherming te bieden. Ambassades beseffen dat nog onvoldoende en NiZA heeft daar de Europese voorzitterschappen en de Nederlandse ambassade in 2006 meerdere malen nadrukkelijk op aangesproken. Dit resulteert in een meer actieve opstelling van deze ambassades – zij bezoeken meer rechtszaken en hebben poolshoogte genomen bij de ontruiming – en een grotere bekendheid van de rechten van activisten onder Angolese ngo's.

5.3 Bibliotheek, Informatie- en Documentatiecentrum

CONSOLIDATIE CENTRAAL

Consolidatie stond in 2006 centraal voor het Bibliotheek, Informatie- en Documentatiecentrum (BIDOC). Zowel de verwerking van de binnenkomende informatie in de database als de dienstverlening aan interne en externe 'klanten' was 2006 overeenkomstig met voorgaande jaren. De lopende abonnementen liepen iets terug, het aantal aangeschafte boeken steeg flink en ook de videocollectie bleef groeien. Vooral met recente films en documentaires uit en over zuidelijk Afrika. Het feit dat DR Congo in 2006 extra in de schijnwerpers stond, is terug te zien zich in een forse groei van het BIDOC-materiaal over dit land. Dit betreft boeken, maar vooral veel via internet verzamelde documenten. Ook bracht NiZA in augustus 2006 een nieuw BIDOC-dossier uit over DR Congo. Daarin achtergrondinformatie en een grote selectie artikelen over DR Congo plus een uitgebreid overzicht van bronnen.

Nederland: uniek informatiemateriaal

In 2006 werden bijna 3000 nieuwe titels ingevoerd en werd elk kwartaal het bestand opgenomen in NISC-updates (CD-rom en online). Dit zijn grote internationale documentaire-databases over Afrika. Helaas werd het online plaatsen van Adlib-database, waardoor mensen via internet het BIDOC kunnen raadplegen, ook in 2006 nog niet gerealiseerd. Belangrijke aanvulling op het documentatiebestand bestond uit enkele tientallen onderzoeksrapporten en artikelen, geschreven door studenten en wetenschappelijke medewerkers van een serie Zuid-Afrikaanse en Nederlandse universiteiten. Deze universiteiten werken samen in het kader van het South Africa-Netherlands Research Programme on Alternative Development (SANPAD). De publicaties – met deels voor Nederland uniek materiaal – zijn ontsloten in NiZA's database. Het betreft publicaties en onderzoeksresultaten van Zuid-Afrikaanse universiteiten die niet officieel in boekvorm zijn uitgegeven en dus nauwelijks internationaal zijn verspreid. Via het BIDOC is dat materiaal nu beschikbaar voor het grote publiek.

Nederland/regionaal: boeken naar zuidelijk Afrika

Het in 2005 begonnen project waarin het BIDOC dubbele boeken uit de eigen collectie ter beschikking stelt aan bibliotheken, documentatiecentra en onderzoekscentra van NiZA's partnerorganisaties, liep een groot deel van 2006 door. Uiteindelijk zijn ongeveer duizend boeken verzonden aan zo'n twintig instellingen in zuidelijk Afrika.

Nederland/regionaal: medewerking aan publicaties

In 2006 verleende NiZA medewerking aan publicaties over de historische (solidariteits)relaties van Nederland met Namibië en Angola. Ze steunde ook een in 2007 te verschijnen Zuid-Afrikaanse studie over de internationale aspecten van de strijd tegen de apartheid.

- Lopende abonnementen: ruim 150
- Aantal boeken: ongeveer 5.000 titels (waarvan veel 2 ex.)
- Audiovisueel materiaal: 1.300 video- en filmfragmenten
- De bibliotheekcatalogus telt bijna 23.000 titels
- Ook op www.niza.nl/bidoc staat een schat aan online informatie over zuidelijk Afrika.

5.4 Zuidelijk Afrika Magazine

SPRAAKMAKEND EN STERKER

Het in december 2005 in een nieuw jasje gestoken Zuidelijk Afrika Magazine (ZAM) slaagde er in 2006 in om het aanhoudende verlies van lezers om te buigen. De nieuwe vormgeving maakte het magazine toegankelijker voor een nieuw en jonger publiek. De vernieuwing maakte tevens de weg vrij voor een sterkere positionering van ZAM als publiekstijdschrift, gemaakt door een onafhankelijke redactie. Eind 2006 telde ZAM ongeveer 2.500 abonnees. Bijna evenveel exemplaren vinden elk kwartaal hun weg naar kopers in een bescheiden, maar landelijk netwerk van winkels en door verspreiding bij evenementen. Het half december verschenen winternummer van ZAM werd ter introductie toegezonden aan duizend relaties van het Prins Claus Fonds. Een nog bescheiden advertentiemarkt toont een beginnende belangstelling voor ZAM.

Belangrijke etalage

ZAM publiceerde in 2006 bijdragen van spraakmakers als Lieve Joris, Abdelkader Benali, Rudi van Dantzig, Chenjeraj Hove en Pieter Dirk Uys. Fotografen uit zuidelijk Afrika en Nederland/Europa beschouwen ZAM als een belangrijke etalage voor hun werk. Zanele Muholi's portretten van zwarte lesbische vrouwen vonden hun weg naar expositieruimten in Europa en de VS.

'Het adopteren van een kind uit een ander land, erger nog, van een ander ras, verdient respect. Madonna deed dat in oktober en moet zich geen zorgen maken over wat andere blanken over haar zeggen. Ik begrijp dat de hele wereld krokodillentranen huilt over het 'verlies' van de cultuur van de baby van dertien maanden uit Malawi. Maar is cultuur belangrijker dan eten? (...) Waarom zijn jullie toch zo bezorgd over de zwarte cultuur? Sommige van onze oude gewoonten zijn een natuurlijke dood aan het sterven. (...) Ik vind het moedig van Madonna dat ze dat jongetje uit Malawi een goed leven wil geven en dat ze niet bang is om straks een zwarte man als zoon te hebben. Met een beetje geluk wordt kleine David een sterk, zelfbewust persoon die voor zijn 'moeder' kan zorgen als ze straks oud en zwak is. Viva Madonna, dank je wel.'

Uit de vaste column van Preduce Mbewu, onderwijzeres in Centurion, Zuid-Afrika, geplaatst in ZAM.

Africa on the Move

Met eigen invulling van NiZA's jaarlijkse Africa on the Move manifestatie in oktober en door participatie in www.africaserver.nl maakte ZAM in 2006 een begin met de ontwikkelingen van nevenactiviteiten gericht op het bieden van meer service aan lezers en het versterken van de betrokkenheid bij ZAM. De door het tijdschrift georganiseerde schrijversgesprekken tijdens Africa on the Move trokken een groot publiek. De Africaserver zag na herlancering in het najaar van 2006 mede dankzij inhoudelijke voeding door ZAM de bezoekersaantallen aan de site bijna verdubbelen.

Toekomst tegen het licht

Het verschijnen van ZAM werd ook in 2006 mede mogelijk gemaakt dankzij een financiële bijdrage door de Stichting Doen. Toch is ZAM ook na bescheiden abonneewinst en toegenomen losse verkoop niet kostendekkend. Eind 2006 werd dan ook de discussie geopend over nieuwe, verdergaande maatregelen die kunnen meehelpen om het tijdschrift een gezonde toekomst te bieden.

Zie voor meer informatie: www.niza.nl/zam

5.5 Fondswerving

ACHTERBAN BLIJFT TROUW

Eind 2006 steunden 21.763 mensen NiZA. Dit aantal is al een aantal jaren stabiel. Hiervan hebben 10.182 mensen de 24 maanden ervoor nog een gift gedaan. Ruim 3.700 mensen maken hun bijdrage over via een structurele automatische machtiging.

In 2006 startte NiZA met het werven van donateurs via huis-aan-huis werving. Mensen werd gevraagd met 5 euro per maand NiZA te steunen. Via deze weg zijn in 2006 in 26 dagen tussen 12 mei en 17 oktober 350 nieuwe donateurs geworven. Eind november startte een tweede test. Naar aanleiding van het besluit van het ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking om NiZA's subsidie-aanvraag af te wijzen, werd een extra giftverzoek verzonden. Deze leverde ruim 41.000 euro op. Een onverwachts hoog bedrag. Wederom een bewijs dat donateurs heel loyaal staan tegenover NiZA.

Voor het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking en de legitimatie van het werk van NiZA zijn donateurs van grote waarde. Donateurs ontvangen in ruil daarvoor naast een nieuwsbrief gratis toegangskaarten tot publieksevenementen van NiZA, zoals Africa on the Move. Ook ontvangen donateurs speciale (boek)aanbiedingen en persoonlijke bedankbrieven met een klein presentje bij grote giften.

De totale inkomsten uit de particuliere fondswerving in 2006: 474.934 euro.

Structurele donaties (machtigingen): 59% (276.696 euro)

Enmalige donaties (naar aanleiding van giftverzoeken: 36% (168.704 euro)

Spontane giften (inclusief legaten): 12% (64.646 euro)

Dit is 15% groei ten opzichte van 2005.

HOOFDSTUK 6

De algemene samenwerkingsverbanden van NiZA

NiZA werkte ook in 2006 weer met veel partijen samen. Ze deed dat op talloze fronten, en niet zelden in langdurige, gestructureerde, strategische samenwerkingsverbanden. Elk NiZA-programma heeft dit soort contacten. Daarnaast zijn er echter ook algemene, programma-overschrijdende samenwerkingsverbanden – op nationaal, internationaal en Afrikaans niveau. Hieronder vallen [Zimbabwe Watch](#), [SANPAD](#), [PEPSA](#), projecten met ontwikkelingsorganisatie [Hivos](#) en [ActionAid](#).

6.1 Zimbabwe Watch

Grootschalige armoede. Gewelddadige onderdrukking van maatschappijkritische geluiden. Beperking van de rechterlijke macht door de overheid. Zware economische malaise. Wijdverspreide hiv-besmetting. En een bittere machtsstrijd binnen de regeringspartij. Het gaat slecht met Zimbabwe. Zimbabwe Watch, dat werd opgericht toen president Mugabe in 2000 een onderdrukkende koers inzette, blijft nodig.

Zimbabwe Watch is een onafhankelijke coalitie van Nederlandse organisaties, waaronder NiZA. De organisaties streven gezamenlijk naar een democratisch Zimbabwe. Eén dat mensenrechten en verdragen respecteert. De coalitie analyseert de problemen in het land en legt zowel voor als achter de schermen druk op de Zimbabwaanse regering. Zo wijst ze regeringen en regeringsnetwerken als de EU, SADC en de VN continu op de situatie onder Mugabe en op de mogelijkheid van politieke druk en gerichte sancties. Om de parlaments- en presidentsverkiezingen die voor 2008 gepland zijn vrij en eerlijk te laten verlopen, zijn grote veranderingen nodig in Zimbabwe. Zoals het schrappen van de wetten die de vrijheid van meningsuiting en van samenkomst verbieden. Uiteindelijk is een nieuwe grondwet nodig. Zonder zulke veranderingen, zal het met het land niet beter gaan.

ENKELE ACTIVITEITEN IN 2006:

- Voice of the People (VOP) is een radiostation in Harare dat eind 2005 door de regering werd gesloten. Begin 2006 werden de directeur, drie stafleden en het bestuur voor de rechtbank gedaagd wegens 'illegale radio-uitzendingen'. VOP zond uit via de Nederlandse korte golf. Voordat de zaak voor de rechter kwam, maakte Zimbabwe Watch een tour door Europa. Om te lobbyen voor vrije meningsuiting, en in het bijzonder voor VOP.

De organisaties gaven aan welke concrete stappen de EU en haar lidstaten konden nemen om veroordeling van de radiomedewerkers te voorkomen. Zimbabwe Watch werkte hierin nauw samen met het programma Media en vrijheid van meningsuiting en de lobbyist van NiZA. Ontmoetingen met beleidsmakers, politici, ngo-vertegenwoordigers en media leidden tot wijdverspreide solidariteit met VOP. Lobby bij de Zimbabwaanse regering, rechters, advocaten, juristen, de EU-commissie en diverse ambassades bleek niet tevergeefs. De Zimbabwaanse regering trok de aanklacht midden 2006 in.

- Zimbabwe Watch vroeg in 2006 herhaaldelijk internationale aandacht voor de verhalen van slachtoffers van mensenrechtenschendingen. Het netwerk protesteerde tegen de gevangenneming en soms ook marteling van tegenstanders van Mugabe. Bijvoorbeeld tegen de arrestatie op Valentijnsdag van 420 vrouwen, 19 baby's en 7 kinderen van de organisatie Women of Zimbabwe Arise. Maar ook tegen de arrestatie en marteling van leden van de Zimbabwean Trade Union na een demonstratie voor beter loon in september.
- De Zimbabwaanse regering besloot in 2005 tot een grote schoonmaakactie: Operatie Murambatsvina. Duizenden bouwwerken in sloppenwijken werden met de grond gelijk gemaakt, waardoor honderdduizenden arme burgers zonder enige compensatie hun huis en bedrijf kwijtraakten. Dit was niet zomaar een actie om illegale huisvesting een halt toe te roepen. In de sloppenwijken heeft de oppositie de meeste aanhang. De schoonmaakactie was dan ook bedoeld om critici en tegenstanders angst aan te jagen en te laten zien wie de baas was.

Zimbabwe Watch financierde een evaluatie van de implementatie van VN-aanbevelingen omtrent Operatie Murambatsvina. Deze *assessment* werd overhandigd aan buitenlandse diplomaten in Zimbabwe, Afrikaanse regeringsvertegenwoordigers, de Zimbabwaanse regering, VN-organen en de Europese Commissie. De conclusie van de beoordeling was dat de Zimbabwaanse regering bijna niets had ondernomen voor de slachtoffers van Operatie Murambatsvina. Hun situatie was alleen maar verslechterd.

Het onderzoekscentrum voor internationaal recht van de UvA onderzocht vervolgens in opdracht van Zimbabwe Watch de mogelijkheid om mensen die meededen aan Operatie Murambatsvina te vervolgen voor misdaden tegen de menselijkheid. Aansluitend ontwikkelde Zimbabwe Watch met internationale partners strategieën om die vervolging bij nationale en internationale gerechtshoven tot stand te brengen.
- De EU weigert sleutelfiguren van de Zimbabwaanse regering visa te verlenen voor Europa. Ook bevriest ze de rekeningen van deze politici en verbiedt ze bilaterale ontwikkelingshulp die via de Zimbabwaanse overheid loopt. Deze positie wordt elk jaar opnieuw onder de loep genomen en zo nodig aangepast. Sommige EU-lidstaten overwogen in 2006 een soepelere houding aan te nemen, omdat zij een top tussen Afrikaanse en Europese staten in 2007 van groot belang achtten. Ze waren bang dat deze zou worden geboycot door Afrikaanse landen als president Mugabe niet zou kunnen komen. Zimbabwe Watch maakte zich in zijn lobbyactiviteiten echter sterk om de strenge maatregelen vast te houden. Volgens het Nederlandse netwerk gaat het om een productief EU-beleid. Het legt druk op de Zimbabwaanse regering en de Europese bezorgdheid stimuleert buurlanden zich meer met Zimbabwe te bemoeien. Dat Mugabe een voormalig vrijheidsstrijder is en daarmee loyaliteit van collega-regeringsleiders oproept, bemoeilijkt die kritische houding. Druk vanuit buurlanden heeft echter meer effect dan Europese, omdat die laatste door Mugabe makkelijker kan worden afgedaan als 'koloniaal imperialisme'. Zimbabwe Watch richtte zich in zijn lobby telkens op individuele lidstaten. Maar in 2006 organiseerde het ook een *briefing* in Brussel. Ten overstaande

van vertegenwoordigers van EU-lidstaten uitten Zimbabweaanse organisaties daar hun visie op de situatie in hun land. Mede dankzij deze activiteiten van Zimbabwe Watch, alsook die van Nederlandse, Franse en Britse vakbonden en andere Europese ngo's, werden de Europese sancties begin 2007 gehandhaafd.

Meer info over Zimbabwe Watch: www.zimbabwewatch.org

6.2 SANPAD

Het programma South Africa-Netherlands Research Programme on Alternatives in Development (SANPAD) financiert hoogwaardig onderzoek van Zuid-Afrikaanse wetenschappers. Daarbij gaat het vooral om onderzoek op het gebied van Sociale Wetenschappen, Rechten en Letteren. Alle onderzoeksprojecten moeten maatschappelijk relevant zijn en bij voorkeur gericht zijn op beleidsbeïnvloeding in Zuid-Afrika.

SANPAD wil vooral wetenschappelijk onderzoek van Zuid-Afrikanen uit achtergestelde bevolkingsgroepen bevorderen. Deze kregen tijdens de apartheid nauwelijks een kans in de door blanken gedomineerde wetenschappelijke wereld in Zuid-Afrika. De Zuid-Afrikaanse wetenschappers werken in hun onderzoek samen met collega's op één of meerdere Nederlandse universiteiten. Het onderzoeksprogramma SANPAD bestaat sinds 1997 en wordt gefinancierd door het Nederlandse ministerie voor Ontwikkelingssamenwerking. Het Nederlandse secretariaat is gehuisvest bij NiZA. Het Zuid-Afrikaanse secretariaat voert het financiële management van het programma. NiZA neemt deel aan vergaderingen van de Nederlandse bestuurscommissie van SANPAD en aan het overkoepelende SANPAD-bestuur, waarin zowel de Nederlandse als de Zuid-Afrikaanse commissie zijn vertegenwoordigd.

ENKELE ACTIVITEITEN IN 2006:

- SANPAD ontving 48 onderzoeksvoorstellen. Daarvan werden 15 goedgekeurd. Het jaar 2006 was in dit opzicht normaal. Sinds 1997 zijn in totaal 140 onderzoeken gesteund. Hiervan zijn inmiddels 78 succesvol afgerond.
- SANPAD organiseert jaarlijks verschillende cursussen en workshops ten behoeve van de deelnemende onderzoekers en studenten. In 2006 volgden 27 junior-onderzoekers van SANPAD-projecten een cursus onderzoeksmethodologie. Dit ter ondersteuning van hun promotie-onderzoek. Voor senior-onderzoekers werden opnieuw cursussen georganiseerd over *project management* en begeleiding van promovendi. De diactische handleiding voor *supervisors* van promovendi is inmiddels door de wetenschappelijke uitgeverij Rozenberg Publishers in boekvorm op de internationale markt gebracht. Verder zijn er thematische workshops georganiseerd over hiv/aids-onderzoek en het vertalen van onderzoeksresultaten naar een toegankelijk beleidsdocument. Tot slot werden – zoals elk jaar – *pre-proposal workshops* gefinancierd. In 2006 waren dat er acht. Onderzoekers kregen er begeleiding in het formuleren van hun onderzoeksvoorstel.
- SANPAD voerde afgelopen jaar in opdracht van de Nederlandse Ambassade in Pretoria een inventarisatie uit. Hoeveel samenwerkingsverbanden zijn er tussen Nederlandse en Zuid-Afrikaanse onderzoeksinstituten en/of hoger-onderwijsinstellingen? Welke vormen hebben al die – naar bleek – 243 verbanden? Wat gaat er goed in? En wat kan nog beter? Het onder-

zoek is als boek uitgegeven door Rozenberg Publishers. De database van het onderzoek wordt in 2007 voor iedereen toegankelijk gemaakt en actueel gehouden.

Meer info over SANPAD: www.sanpad.org.za

6.3 PEPSA

Transparantie van het verkiezingsproces. Bescherming van de mensenrechten van politici, hun aanhang en potentiële kiezers. Onafhankelijke berichtgeving van media tijdens verkiezingscampagnes. Het tegengaan van corruptie en manipulatie tijdens het verkiezingsproces. En het stimuleren van zowel nationale als regionale samenwerking tussen maatschappelijke organisaties en media. Op deze voorwaarden voor vrije en eerlijke verkiezingen concentreert het Preconditions for Elections Programme in Southern Africa (PEPSA) zich.

Dit programma bestaat sinds 2004 en wordt in 2006 gefinancierd en uitgevoerd door NiZA, Hivos en het Media Institute of Southern Africa (MISA). PEPSA richt zich vooral op vijf landen: [Angola](#), [DR Congo](#), [Mozambique](#), [Swaziland](#) en [Zimbabwe](#). Daarnaast is PEPSA inmiddels actief in Zambia en Malawi.

ENKELE ACTIVITEITEN IN 2006:

- In Johannesburg organiseerde het programma in november een conferentie voor maatschappelijke organisaties en politici uit heel zuidelijk Afrika. Thema was de democratische consolidatie in de regio. Vragen die aan de orde kwamen: welke rol hebben voormalige bevrijdingsbewegingen in het democratiseringsproces? En wat is hierin de inbreng van vrouwen en maatschappelijke organisaties? De bijeenkomst was een vervolg op de eerste regionale PEPSA-conferentie in juni 2005. In 2006 stond Angola in de schijnwerpers. De verkiezingen worden daar steeds uitgesteld en de politieke situatie kent nog niet veel vrijheid. Tijdens de conferentie bespraken Angolese maatschappelijke organisaties hoe zij het best konden samenwerken om het democratiseringsproces in hun land te bevorderen. De bijeenkomst was een zinvolle uitwisseling van ervaringen uit de verschillende landen in de regio en leidde tot interessante constatering. Bijvoorbeeld dat veel landen het contrast herkenden tussen twee stromingen in het maatschappelijke middenveld: zij die samenwerken met de overheid, en zij die zich tegen de overheid verzetten. Beide groepen erkenden dat dit contrast hun samenwerking bemoeilijkt, terwijl dat niet altijd hoeft.
- In het noorden en midden van Mozambique faciliteerde NiZA twee PEPSA-seminars. Lokale journalisten, gemeenschapsleiders en mensenrechtenactivisten kwamen daar samen. Ze kregen informatie over de Mozambikaanse grondwet, over de universele mensenrechten en over hoe die beschermd kunnen worden. Enkele NiZA-partnerorganisaties uit Maputo brachten voorlichtingsmateriaal mee. Naast de informatie stelden de deelnemers ook het uitwisselen van ervaringen met mensen uit andere districten en provincies op prijs. Kleine organisaties uit afgelegen districten kregen de kans contacten te leggen met grotere organisaties, zodat zij in de toekomst makkelijker toegang hebben tot trainingsmogelijkheden en informatiebronnen.

Meer info over PEPSA: www.mpobservatory.org

6.4 Hivos

Met Hivos beklonk NiZA in 2005 een samenwerkingsovereenkomst tot 2010. De organisaties spraken af om in die periode het vizier te richten op vier onderwerpen. Het belangrijkste daarvan is dat de organisaties zich gezamenlijk richten tot het Nederlandse publiek. In dat kader past de krachtenbundeling binnen Africa on the Move, van oktober 2006. Daarnaast ondersteunt Hivos lobbyactiviteiten van NiZA. In 2006 leidde dat onder meer tot een college-reeks op de Vrije Universiteit, de Universiteit van Amsterdam en de Rijksuniversiteit Groningen en een gezamenlijke workshop op de Afrikadag van de Evert Vermeer Stichting in april. NiZA en Hivos werken ook samen in Zimbabwe Watch en PEPSA.

Meer info over Hivos: www.hivos.nl

6.5 ActionAid

De ontwikkelingsorganisatie ActionAid International en NiZA voerden in 2006 verkennende gesprekken over samenwerking. Dat leidde tot de gezamenlijke ondertekening van een *memorandum of understanding*. NiZA zal de komende jaren steeds meer activiteiten opzetten met ActionAid, zoals gezamenlijke campagnes. Sterke onderdelen van de ontwikkelingsorganisatie zijn sinds jaar en dag de particuliere fondsenwerving en de wereldwijde campagnes.

Meer info over ActionAid: www.actionaid.org

HOOFDSTUK 7

De organisatie

NiZA kijkt terug op een turbulent 2006. De onverwachte afwijzing van de MFS-subsidie door de minister voor Ontwikkelingssamenwerking speelde in die turbulentie een belangrijke rol. Het bestuur – dat tot dan toe, conform de ‘Code Wijffels’, in toenemende mate op afstand toezicht hield – zag zich genoodzaakt zich intensiever met de organisatie te bemoeien.

7.1 De afwijzing, steun en maatregelen

NiZA ontving tot en met 2006 een vierjarige subsidie van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze subsidie viel binnen het kader van de Thematische Medefinanciering (TMF) en bedroeg negen miljoen euro. NiZA gebruikte de financiering grotendeels ter dekking van de instellingskosten.

Het ministerie had vóór 2006 al aangekondigd dat het in 2007 zou overgaan op een nieuw subsidiesysteem: het Medefinancieringsstelsel (MFS). NiZA deed in april 2006 een aanvraag van 28 miljoen euro voor de jaren 2007 tot en met 2010. Naast vervanging van de TMF-subsidie was dit bedrag voor NiZA ook een compensatie van de PSO-subsidie waarmee NiZA grotendeels haar sectorprogramma’s in Afrika financiert. Die PSO-subsidie zou door het ministerie afgebouwd worden.

De afwijzing

De afwijzing kwam als een schok en is volgens NiZA onterecht. In samenwerking met een jurist Bestuursrecht diende de organisatie daarom in december 2006 een goed onderbouwd bezwaarschrift in. Desondanks wil NiZA ook de hand in eigen boezem steken. Het bestuur en de directie erkennen dat door NiZA inschattingfouten zijn gemaakt ten aanzien van het nieuwe subsidiestelsel. De leiding is te veel afgegaan op de zeer positieve TMF-evaluaties van de NiZA-programma’s en de positieve uitspraken van ambtenaren van het ministerie over NiZA.

Door de minister is met de invoering van het medefinancieringsstelsel een nieuwe vorm van beoordeling van aanvragen geïntroduceerd. Een externe adviescommissie beoordeelt op een manier die veel meer op kwantiteit en marktwerking gericht is. Een niet op kwantitatieve hulpverlening gerichte organisatie als NiZA, heeft moeite haar kwalitatieve bijdragen aan democratisering en verzelfstandiging te vertalen naar kwantitatieve resultaten. Dat wil niet zeggen dat NiZA helemaal geen kwantitatieve gegevens liet zien. Dat deed zij wel degelijk, met name in de bijlagen. Veel hiervan is door de beoordelingscommissie echter over het hoofd gezien of genegeerd.

De steun

Zowel in Nederland als in Afrika is met groot onbegrip op de afwijzing gereageerd. Door politici, collega-organisaties, journalisten, ambtenaren, donateurs en andere betrokkenen die op de hoogte zijn van het werk van NiZA. NiZA ontving ruim 3.800 steunbetuigingen naar aanleiding van de actie ‘U steunt NiZA niet. Ik wel!’. Daarbij kwam ruim 41.000 euro binnen.

Velen vroegen zich af hoe het kan gebeuren dat een organisatie met zo'n grote en bewezen staat van dienst zonder meer wordt afgerekend op een wellicht minder goede aanpassing aan het nieuwe aanvraagstramien van het ministerie. En dat daarmee in één keer een einde dreigt te komen aan de expertise in de sectorprogramma's, de CWS in Afrika (gebaseerd op de lange historie van de anti-apartheidsbeweging) en de zorgvuldig opgebouwde netwerken.

De maatregelen

Met het wegvallen van de subsidie begon in oktober het overleg tussen directie en bestuur over tal van zaken. Van het bezwaarschrift tot de aanvraag voor de afbouwsubsidie om lopende financiële verplichtingen aan partnerorganisaties na te komen. Van de in te zetten reorganisatie tot het sociale plan. En van de toekomstvisie tot mogelijke strategische allianties. Op 13 november werd de penningmeester door het bestuur benoemd tot gedelegeerd bestuurder, oftewel tijdelijk directielid. De lijn tussen bestuur en directie werd daarmee kort. Bovendien kon de penningmeester zo onder meer een bijdrage leveren aan het bezwaarschrift tegen de afwijzing, de aanvraag voor afbouwsubsidie, alternatieve financiële scenario's, een sociaal plan, de voorbereiding op een reorganisatie, het interne management en de eventuele koersaanpassing van NiZA.

De algemeen directeur kreeg op deze manier meer ruimte zich te richten op mogelijke strategische allianties met organisaties. Er vonden besprekingen plaats met ActionAid International over het aangaan van een associatie. Daarnaast werd gesproken met Hivos over het versterken van de samenwerking. Verder gaf het bestuur een onafhankelijk organisatieadviesbureau opdracht tot een onderzoek naar de inschattingsfouten die NiZA bij de MFS-aanvraag maakte - en naar de mogelijke zwakke punten in de organisatie die daaraan ten grondslag lagen.

7.2 De ondernemingsraad

De subsidie-afwijzing

De afwijzing van de MFS-subsidie wierp een slagschaduw over het werk van de ondernemingsraad (OR). Zo is de OR sinds september 2006 continu in gesprek geweest met de directie en medewerkers. Die directie ontwikkelde in november een stappenplan om NiZA te heroriënteren: wat voor soort organisatie kan en wil NiZA zijn nu ze minder geld heeft en welke aanpak en activiteiten horen bij die noodzakelijke verandering? De directie en het bestuur betrokken de OR goed bij de kritische discussies omtrent deze heroriëntering, die moest resulteren in een reorganisatie- en sociaal plan. De OR zette zich ervoor in dat ook het personeel goed bij het proces betrokken zou worden. De medewerkers moesten voldoende geconsulteerd worden.

De verhuizing

Begin 2007 is NiZA verhuisd naar een nieuwe locatie in Amsterdam. In 2006 was de raad betrokken bij de selectie voor het nieuwe pand en hield ze de vinger aan de pols bij de nieuwe indeling van werkruimtes, de arbo-technische voorzieningen en de werkomgeving van NiZA-medewerkers.

Het personeelsbeleid

De belangrijkste zaken waarop de OR zich qua personeelsbeleid en arbo richtte, waren: de nieuwe collectieve zorgverzekering, het veiligheidsbeleid met betrekking tot hiv/aids en de nieuwe levensloopregeling voor medewerkers. Ook belangrijk waren de nieuwe procedures voor functionerings- en beoordelingsgesprekken voor het personeel, die de OR eind 2005 voor één jaar goedkeurde.

7.3 De afdeling Personeelszaken

Medewerkers

Eind 2006 werkten bij NiZA 46 vrouwelijke en 15 mannelijke medewerkers; 7 waren van niet-Nederlandse komaf, 9 boven de 50 jaar. Daarnaast had NiZA een grote groep vrijwilligers (voor onder andere publieksactiviteiten) en enkele stagiaires aan zich gebonden. Ook werden in 2006 verschillende consultants ingezet voor tijdelijke opdrachten.

Ziekteverzuim

NiZA voerde in 2006 opnieuw actief beleid tegen ziekteverzuim. Aandachtspunten waren werkdruk, ergonomische omstandigheden van de werkplekken, maar ook de wijze van leidinggeven van de managers. De managers volgden een vervolgtraining 'Stijl van leidinggeven'. De afdeling Personeelszaken en de leidinggevendenden hadden regelmatig overleg over reïntegratiegesprekken bij zieke medewerkers of dreigend ziekteverzuim. Het ziekteverzuimpercentage bij NiZA is teruggedrongen van bijna 5 procent naar 3,75 procent. Er waren twee langdurig zieken. Beiden werden in 2006 weer geheel arbeidsgeschikt.

Procedures

Procedures met betrekking tot werving en selectie, het inwerken van nieuwe medewerkers, scholing en ontwikkeling van medewerkers, zijn beschreven in een interne pz-beleidsnota en worden regelmatig bijgesteld in overleg met de OR. Wanneer er vacatures vrijkomen en er geen interne kandidaten zijn, kan NiZA over het algemeen volstaan met adverteren op haar eigen website, een aantal gratis internetsites en bij het CWI.

Intern veiligheidsbeleid: hiv/aids

NiZA vindt de veiligheid van haar werknemers die op dienstreis gaan van groot belang. Hiv/aids is een reëel gevaar en daarom stelde NiZA in 2006 een praktische handleiding samen voor medewerkers op dienstreis. Verder liet NiZA zich adviseren over onder meer aanpassingen van haar verzekeringen. Vervolgens is NiZA gestart met het ontwikkelen van een gezondheid- en veiligheidsbeleid voor medewerkers. Deze omvat méér, is veel breder dan alleen de aanpassingen in onze reglementen, verzekeringen en procedures. Het gaat bijvoorbeeld ook om het trainen van medewerkers en het bespreekbaar maken van verantwoordelijkheden.

7.4 Het bestuur, de directie en het management

In 2006 bestond het bestuur uit:

Caroline van Dullemen (voorzitter)

Caroline van Dullemen is directeur van WorldGranny, een non-profitorganisatie voor ouderen in ontwikkelingslanden. Ze was werkzaam op het ministerie van Buitenlandse zaken als secretaris van de Nationale Adviesraad Ontwikkelingssamenwerking. Van 2000 tot 2004 was zij directeur van het Wetenschappelijk Bureau van GroenLinks. In 2005 volgde zij Coen Stork op als voorzitter van NiZA.

Frank Baas (secretaris)

Frank Baas was beleidsmedewerker VNO/NCW en lid van de Provinciale Staten Noord-Holland voor D'66. Hij is eigenaar van het kunstenaarspodium Ruimte. Daarnaast is hij voorzitter van de brancheorganisatie van acteursbureaus (BOACT) en lid van de raad van advies van het ROC ASA te Amsterdam.

Niels Feis (penningmeester)

Niels Feis was tot voor kort eigenaar van een grafisch ontwerp bureau. Hij is penningmeester van diverse maatschappelijk-culturele stichtingen en van GroenLinks.

Coen Stork (algemeen bestuurslid tot 21 juni 2006)

Coen Stork was verbonden aan de ambassade in Zuid-Afrika en was ambassadeur van Cuba en Roemenië. Hij was voorzitter vanaf het ontstaan van NiZA tot 17 mei 2005. Daarna was hij nog algemeen bestuurslid tot zijn afscheid op 21 juni 2006.

Ans Zwerver (algemeen bestuurslid tot 29 maart 2006)

Ans Zwerver is oud-senator voor GroenLinks en oud-parlementslid van de Raad van Europa. Ze was in diverse landen internationaal verkiezingswaarnemer en was actief betrokken bij de organisatie van verkiezingen in Irak en Afghanistan.

Bas de Gaay Fortman (algemeen bestuurslid vanaf 29 maart 2006)

Bas de Gaay Fortman is aan de Universiteit Utrecht hoogleraar Economie van de Rechten van de Mens. Hij woonde vier jaar in Zambia (Senior Lecturer in Economics aan de University of Zambia), was twintig jaar lid van de Staten-Generaal (fractievoorzitter PPR in de Tweede en Eerste Kamer) en was dertig jaar verbonden aan het Institute of Social Studies (hoogleraar Political Economy).

Joost Divendal (algemeen bestuurslid vanaf 29 maart 2006)

Joost Divendal is hoofdredacteur van het vakblad De Journalist. Hij werkte voorheen onder meer bij Trouw als chef kunstredactie, eindredacteur en chef opinie, en bij De Populier en De Balie als programmamaker en voorlichter. Was initiatiefnemer en directeur van het Festival & Congres 'Culture in Another South Africa' (CASA, 1987). (Co-)auteur van boeken over onder andere Zuid-Afrika en de relatie tussen publiek en media.

De bestuursleden worden voor drie jaar aangesteld en zijn daarna direct herkiesbaar. Ze hebben minimaal vier keer per jaar een bestuursvergadering. Het bestuur stelt de meerjarenplannen, jaarplannen, jaarbegrotingen en jaarrekeningen vast. Het bestuursverslag is gebaseerd op onderliggend jaarverslag en maakt deel uit van de Jaarrekening. De bestuursleden ontvangen geen onkostenvergoeding. Mochten zij directe kosten maken voor NiZA, dan worden deze op basis van een factuur vergoed. Dit komt vrijwel nooit voor. De procedures die van toepassing zijn op het bestuur zijn vastgelegd in de statuten. De beheersprocedures worden vastgesteld door het bestuur en staan beschreven in de Jaarrekeningen. NiZA kent een directiereglement dat de verhouding tussen bestuur en directie beschrijft. Die verhouding is onder meer onderdeel van de functionerings- en beoordelingsgesprekken die het bestuur met de directie voert.

Huldiging NiZA-medewerkers

Het gebeurde op voordracht van de Zuid-Afrikaanse president Mbeki. Drie NiZA-medewerkers werden in 2006 officieel gehuldigd voor hun inzet in de strijd tegen apartheid. Op 27 april, om precies te zijn: de nationale dag van de vrijheid in Zuid-Afrika. Op deze feestdag reikte de Zuid-Afrikaanse ambassadeur te Den Haag, mevrouw Mkhize, de onderscheiding uit aan NiZA-directeur Peter Hermes, Sietse Bosgra en Kier Schuringa. Ook Conny Braam, Paul Staal, Fons Geerlings en Adri Nieuwhof kregen een certificaat. Zij waren verbonden aan de voorlopers van NiZA: de Anti Apartheidsbeweging Nederland en het Komitee Zuidelijk Afrika.

Een dag later ontvingen de oud-brandweermannen Leen van der Laan en Jan Peursum in Amsterdam een koninklijke onderscheiding vanwege hun jarenlange inzet voor de brandweer in het Mozambikaanse Beira. Dat was tot 2005 de stedenbandgemeente van Amsterdam. Vanuit het kantoor van NiZA werkte de stedenband veel samen met Van der Laan en Peursum.

Organisatie

In 2006 bestond het bestuur van NiZA uit de volgende mensen*:

- Caroline van Dullemen (voorzitter)
- Frank Baas (secretaris)
- Niels Feis (penningmeester)
- Bas de Gaay Fortman
- Joost Divendal

De bestuursleden Coen Stork en Ans Zwerver hebben in 2006 afscheid genomen.

De directie werd gevormd door*:

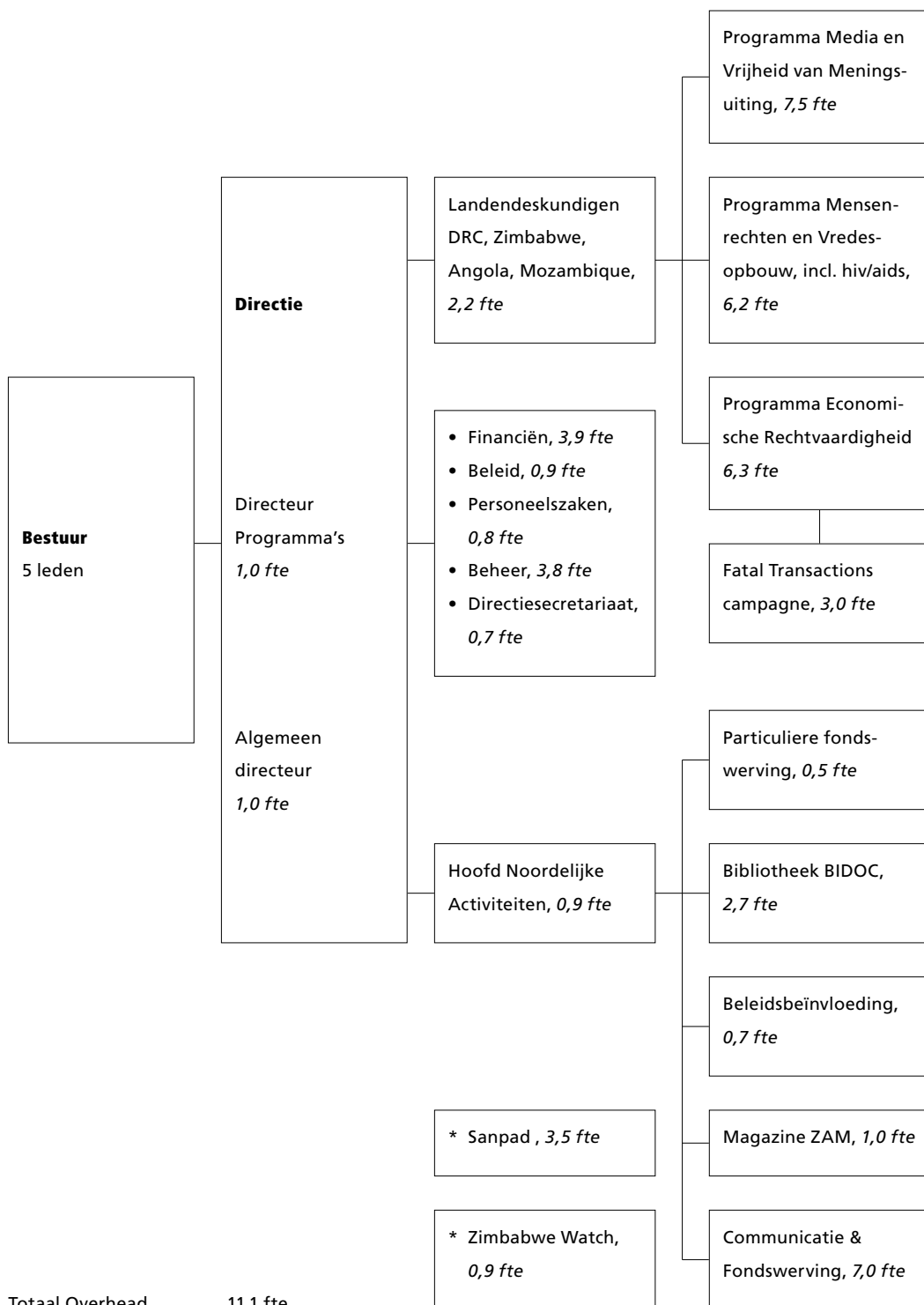
- Peter Hermes, algemeen directeur
- Bob van der Winden, directeur Programma's
- Angeli Poulssen, hoofd Noordelijke Activiteiten

Het managementteam bestond uit*:

- Gerno Kwaks – Programma Economische Rechtvaardigheid
- Maaïke Blom – Programma Mensenrechten en Vredesopbouw
- Gérard Bueters – Programma Media en Vrijheid van Meningsuiting
- Elke van den Hout – Hoofd Communicatie
- Michael Schwerzel – Hoofd Financiën
- Hanneke Timmer – Hoofd Personeelszaken

* Peildatum 31 december 2006

Organigram

Totaal Overhead	11,1 fte
Totaal Programma's	30,6 fte
Totaal Noordelijke Act.	12,3 fte
<hr/>	
Totaal NiZA	54,0 fte

* Zimbabwe Watch en Sanpad zijn opgenomen onder de Programma's.

HOOFDSTUK 8

Toelichting op de financiële situatie

De MFS afwijzing was een complete verrassing voor NiZA. Het zette een grote streep door de plannen van de organisatie voor de komende vier jaar. In plaats van het uitbouwen van de programma's in het Zuiden en het consolideren van de organisatie, moet NiZA nu inkrimpen en naarstig op zoek naar andere financiële bronnen. De afwijzing van de subsidieaanvraag maakt een reorganisatie noodzakelijk.

Omdat de MFS-subsidie pas vanaf 2007 zou ingaan, had de afwijzing nog geen directe gevolgen voor het realiseren van de financiële doelstellingen in 2006. NiZA wist bijvoorbeeld een hoger bedrag dan voorheen te besteden aan haar inhoudelijke doelstellingen. Ruim acht miljoen euro werd ingezet voor steun aan democratisering in zuidelijk Afrika en voorlichting en draagvlakversterking in Nederland en Europa. Het bedrijfsresultaat bedraagt € 110.367,-. Doordat de instellingssubsidie vanaf 2007 is weggevallen, is een nijpende financiële situatie ontstaan. NiZA tekende na de afwijzing van de aanvraag bezwaar aan bij het ministerie. Medio 2007 werd bekend dat dit bezwaar niet is erkend. Samen met het indienen van het bezwaar is ook een afbouwsubsidie aangevraagd bij het ministerie van Buitenlandse Zaken. Deze strekt zich uit over de periode 2007-2008 en kon op basis van de TMF-beschikking van NiZA nog worden aangevraagd.

De uitslag van de afbouwsubsidie is dat het ministerie NiZA nog € 2.378.000,- beschikbaar stelt voor de komende twee jaar. Hoewel deze subsidie beduidend lager is dan aangevraagd en nodig is, kan NiZA hiermee een deel van haar verplichtingen jegens personeel en partners nakomen. Voor de continuïteit van de organisatie en de realisatie van haar doelstellingen is een reorganisatie echter onontkoombaar. Tevens moeten nieuwe fondsen ter financiering van activiteiten en organisatiekosten worden geworven.

8.1 De baten: fondswerving en overige inkomsten

NiZA ontvangt voor haar werk inkomsten uit onder meer fondswerving en subsidies van overheden. Hieronder staat vermeld hoe de inkomsten zich in 2006 hebben ontwikkeld.

Fondswerving

NiZA ontving in 2006 € 474.934 aan giften. Dat is meer dan de geraamde € 440.000,-. Ten opzichte van de gerealiseerde fondsinkomsten over het jaar 2005 is in 2006 € 60.292,- meer ontvangen. De oorzaken van deze toename zijn deels incidenteel en deels structureel. NiZA heeft na het bericht over het afwijzen van de MFS-subsidie een handtekeningactie georganiseerd. Deze actie heeft in totaal € 49.000,- opgeleverd. Deze ontvangsten mogen als incidentele baten worden beschouwd. Daarnaast heeft NiZA in 2006 donateurs rechtstreeks benaderd in

een deur-aan-deur wervingscampagne. Deze campagne leverde 500 nieuwe donateurs op. De kosten voor fondswerving kwamen uit op € 119.059,- bijna € 19.000,- meer dan begroot. In 2005 bedroegen deze kosten nog € 100.143,-. Dit betekent een toename van ruim 19 procent. De toename is te verklaren door de investeringen die voor de deur-aan-deur werving zijn gedaan. De kosten van de fondsenwerving waren in 2006 25 procent ten opzichte van de inkomsten, vijf procent hoger dan in 2005. Met kostenpercentages van 24,9 in 2004 en 19,7 in 2005 en 25,1 procent in 2006 bedraagt het driejarig gemiddelde nu 23,3 procent.

Subsidies overheden en anderen

NiZA geeft financiële steun aan zo'n honderd organisaties in zuidelijk Afrika binnen drie thematische programma's: Media en vrijheid van meningsuiting, Mensenrechten en vredesopbouw en Economische Rechtvaardigheid. De ontvangen subsidies voor de programma's en voorlichtingsactiviteiten bedroegen in 2006 in totaal € 8.303.101,-.

Dit is € 682.649,- lager dan begroot, maar € 298.136,- hoger dan in 2005 is gerealiseerd. Voor de vier thematische programma's ontving NiZA € 4.342.308,-. Deze baat is meer dan in 2005 is verantwoord, maar iets lager dan is begroot. Dit laatste heeft vooral een technische reden, omdat het negatieve saldo van de verrekeningen uit de voorgaande jaren niet in de begroting was opgenomen, maar wel tot uitdrukking komt in het totaalbedrag van de programmabaten 2006.

Andere projecten waarvoor NiZA inkomsten ontving, waren SANPAD en PEPSA. NiZA voert in opdracht van het ministerie van Buitenlandse Zaken het onderzoeksprogramma SANPAD uit. Daarvoor ontving NiZA € 432.660,-. Voor verschillende verkiezingsactiviteiten in zuidelijk Afrika (PEPSA) en het Human Right Defenders Network ontving NiZA € 250.000,- van Hivos. Voor de uitvoering van alle projecten heeft NiZA een vergoeding van de diverse donoren mogen ontvangen. De realisatie van deze ApparaatKostenVergoeding (AKV) bedraagt € 141.896,-. Dit is € 46.971,- hoger dan begroot. In de begroting was echter geen rekening gehouden met de bijdrage vanuit SANPAD. In de begroting 2006 was onder de AKV alleen het PSO-deel opgenomen. Dit deel van de AKV is conform begroting gerealiseerd.

Naast steun voor democratisering in zuidelijk Afrika, zet NiZA zich in Nederland en Europa in voor informatievoorziening over de regio en voor het behoud van het draagvlak voor ontwikkelings samenwerking. Voor deze twee doelstellingen in Nederland in Europa ontving NiZA in 2006 € 500.237,- aan voorlichtings subsidies, hetgeen € 23.269,- hoger is dan begroot.

De Nederlandse Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) stelde € 100.000,- ter beschikking voor diverse voorlichtingsactiviteiten. De campagne Fatal Transactions over illegale grondstoffenhandel ontving € 172.913,- van de Europese Unie. NiZA kreeg van Hivos € 125.000,- voor enkele voorlichtingsactiviteiten, zoals de Mandela Lezing en het Levend Jaarboek Zuidelijk Afrika. Van diverse donoren ontving NiZA in totaal € 94.750,- ten behoeve van Zimbabwe Watch.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken gaf NiZA in 2006 € 2.636.000,- aan instellingssubsidie. De totale subsidie voor 2003 tot en met 2006 bedroeg € 9.000.000,-. Het jaar 2006 was dus het laatste jaar waarin NiZA instellingssubsidie ontving van het ministerie. Met deze Jaarrekening legt NiZA dan ook een gehele financiële verantwoording af voor de ontvangen instellingssubsidies over de afgelopen vier jaar.

Overige baten

Onder de overige baten vallen de resultaten van de beleggingen, de rente-inkomsten en de inkomsten van het Zuidelijk Afrika Magazine.

Waardevermeerdering beleggingen

In september 2003 kocht NiZA voor € 1.000.000,- participaties in het ASN-aandelenfonds en het ASN-beleggingsfonds. In 2006 was de waardevermeerdering van deze beleggingen € 38.156,-.

Rente en waardeverandering beleggingen

In 2005 ontving NiZA € 65.576,- aan rente en waardeverandering van de beleggingen. De rente-inkomsten kwamen uit op € 27.420,-. De waardevermeerdering van de beleggingen bij de ASN Bank was € 38.156,-. Deze inkomsten zijn niet opgenomen in de begroting. Bij tegenvallende ontwikkelingen vormen deze baten tevens een buffer om een negatief bedrijfsresultaat te voorkomen.

Zuidelijk Afrika Magazine

NiZA is sinds 1997 de uitgever van het Zuidelijk Afrika Magazine (ZAM). De externe inkomsten van ZAM bestaan uit abonnementen, advertenties en losse verkoop. Het verschil tussen deze inkomsten en uitgaven van ZAM wordt gefinancierd door NiZA. Om meer abonnees te krijgen, voerde NiZA in 2006 een promotieactie uit. In 2006 leidde dit tot 260 nieuwe abonnees. De inkomsten bedroegen in 2006 € 44.733,-; € 1.733,- meer dan begroot.

Stichting Doen schonk NiZA in 2006 € 25.000,- ter ondersteuning van ZAM. Ook in 2007 ontvangt NiZA een dergelijk bedrag van Stichting Doen voor het tijdschrift. Daar staat tegenover dat meerdere externe fondsen geworven hadden moeten worden om ZAM financieel te houden voor NiZA. In 2006 heeft NiZA een netto-bijdrage van € 126.788,- geleverd, hetgeen meer is dan waarmee rekening werd gehouden.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bedragen € 83.925,-. Dit is iets lager dan de € 87.500,- die hiervoor was begroot. Oorzaak van deze afwijking is het saldo onvoorziene baten / lasten dat voor 2006 negatief uitvalt.

8.2 Toelichting op de bestedingen

In 2006 heeft NiZA € 8.742.842,- besteed aan de doelstellingen, hetgeen € 408.161,- hoger is dan in 2005, ofwel een toename van vijf procent. Deze ontwikkeling ligt in de lijn met de continue groei van NiZA die sinds 2000 is ingezet.

De besteding aan de doelstellingen in 2006 is € 711.950,- lager dan begroot. Dit is voornamelijk ontstaan doordat de ontwikkeling van het hiv/aids programma is aangehouden ten gevolge van de MFS-beschikking. NiZA heeft ervoor gekozen zich eerst te gaan oriënteren op de toekomst. Ten gevolge daarvan is de ontwikkeling van nieuwe programma's stilgezet. Dit gold overigens niet alleen voor het hiv/aids programma, maar tevens voor uitbreiding van het PEPSA programma.

De bestedingen aan voorlichting en draagvlakversterking in Nederland en Europa bedroegen in 2006 € 1.843.669,-. Dat is € 39.951,- hoger dan begroot. De omvang van de draagvlakversterkende activiteiten waren € 101.681,- hoger dan begroot, terwijl de uitvoeringskosten € 61.730,- lager waren dan begroot. Oorzaken voor de grotere omvang van de draagvlakversterkende activiteiten zijn hogere baten vanuit de NiZA-fondsprojecten en vanuit het Fatal Transactions-programma dan was begroot.

De uitvoeringskosten van NiZA waren zo'n vier procent hoger dan in 2005. De toename van de uitvoeringskosten wordt gedeeltelijk veroorzaakt door de jaarlijkse kostenstijgingen. Tevens is gemiddeld genomen over 2006 de omvang van de personele formatie licht toegenomen. De uitvoeringskosten zijn conform de begroting gerealiseerd.

8.3 **Beleid ten aanzien van het vrij besteedbaar vermogen**

De afgelopen jaren was het beleid van NiZA om het vrij besteedbaar vermogen vooral als buffer te kunnen gebruiken voor financiële tegenvallers. Omdat NiZA groeide, namen de financiële risico's ook toe, hetgeen betekende dat het eigen vermogen van de organisatie ook moest toenemen.

Door de afwijzing van de MFS-subsidieaanvraag bij het ministerie van Buitenlandse zaken is NiZA in financieel zwaar weer terechtgekomen en is een reorganisatie onafwendbaar geworden. Deze reorganisatie leidt ertoe dat een deel van het NiZA personeel gedwongen zal moeten afvloeien. Met deze afvloeiing zijn ook kosten gemoeid, die deels vanuit NiZA's afbouwsubsidie en deels vanuit de continuïteitsreserve gefinancierd kunnen worden.

Het bestuur van NiZA is van mening dat de continuïteitsreserve voor dit soort situaties in het leven is geroepen en derhalve hierop aangesproken mag worden. Het bestuur prijst zich gelukkig met het gevoerde beleid inzake het eigen vermogen van de afgelopen jaren. De continuïteitsreserve stelt NiZA in staat stelt haar verplichtingen jegens het personeel op een fatsoenlijke manier na te komen. Tevens heeft NiZA ook voor de komende jaren nog een continuïteitsreserve nodig om eventuele nieuwe tegenvallers te kunnen opvangen.

NiZA heeft in aanvulling op de financiering die via de afbouwsubsidie ter beschikking is gesteld ten behoeve van de reorganisatie, een bedrag van € 310.568,- opgenomen als bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve wordt onttrokken aan de continuïteitsreserve.

Vrij besteedbaar vermogen

NiZA's vrij besteedbaar vermogen bedraagt op 31 december 2006 € 610.888,-. Dit is een afname van € 156.598,- ten opzichte van 2005. Deze daling wordt veroorzaakt door het opnemen van een bestemmingsreserve ten behoeve van de reorganisatie. Het eigen vermogen van NiZA is in 2006 gestegen met € 110.367,- en bedraagt per 31 december 2006 € 976.815,-. Deze toename is veroorzaakt door de opbrengsten uit de beleggingen en de interest, uit de vrijval van een opgenomen voorziening uit 2005 en uit de vrijval vanuit het bedrijfsfonds activa.

Beleggingsbeleid NiZA en vermogensrisico's

NiZA voerde in 2006 een neutraal, gematigd offensief beleggingsbeleid. Halverwege 2003 heeft NiZA participaties gekocht in het Aandelenfonds en het Obligatiefonds van de ASN Bank. Deze beleggingen leverden in 2006 een positief rendement op van € 38.156,-. NiZA beschouwt het risico voor het vermogen als gering, omdat obligaties als een veilige belegging worden beschouwd en omdat het aandelenfonds van de ASN Bank meelift op de aantrekkelijke beurzen.

Vanwege de gunstige koersontwikkeling in 2005 en 2006 heeft NiZA in 2006 voor € 203.625,- onttrokken uit het Obligatiefonds en € 100.575,- onttrokken uit het Aandelenfonds. De waarde van de beleggingsportefeuille is hiermee gedaald van € 1.134.773,- in 2005 naar € 863.360,- in 2006.

Op de volgende pagina's worden de balans en de staat van baten en lasten 2005 gepresenteerd. De in dit jaarverslag opgenomen financiële verantwoording over 2006 is ontleend aan de Jaarrekening 2006. De volledige Jaarrekening waaraan de cijfers van de verkorte financiële verantwoording is ontleend, is gratis te bestellen bij het secretariaat van NiZA.

BALANS PER 31 DECEMBER 2006

	31 december 2006		31 december 2005	
	€	€	€	€
ACTIVA				
Materiele vaste activa bedrijfsvoering				
– bedrijfsmiddelen		55.359		98.962
Beleggingen		863.360		1.134.773
Vorderingen	1.458.551		1.540.437	
Liquide middelen	1.189.113		504.074	
		<u>2.647.664</u>		<u>2.044.511</u>
Totaal		<u>3.566.383</u>		<u>3.278.246</u>
PASSIVA				
Eigen vermogen:				
– besteedbaar vermogen				
• vrij besteedbaar	610.888		767.486	
• bestemmingsreserve reorganisatie	310.568		–	
– vastgelegd vermogen				
• fonds activa bedrijfsvoering	55.359		98.962	
		<u>976.815</u>		<u>866.449</u>
Schulden:				
– op lange termijn	0		3.630	
– op korte termijn	2.589.568		2.408.167	
		<u>2.589.568</u>		<u>2.411.797</u>
Totaal		<u>3.566.383</u>		<u>3.278.246</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2006

	Werkelijk 2006	Begroting 2006	Werkelijk 2005
	€	€	€
BATEN			
Baten uit eigen fondswerving:			
– mailingacties	168.704	170.000	160.893
– contributies, donaties, giften en schenkingen	281.370	260.000	243.952
– nalatenschappen	24.860	10.000	9.797
	474.934	440.000	414.642
Kosten eigen fondswerving			
– verwervingskosten	81.303	65.500	42.428
– uitvoeringskosten	37.756	34.643	39.266
	119.059	100.143	81.694
(in % van baten uit eigen fondsenwerving)	25,07	22,76	19,70
Totaal eigen fondsenwerving	355.875	339.857	332.948
Beschikbaar uit fondsenwerving	355.875	339.857	332.948
Subsidies	8.303.101	8.985.750	7.878.747
Resultaat beleggingen	38.156	–	88.137
Overige baten	156.078	130.500	95.196
Totaal beschikbaar voor doelstelling	8.853.209	9.456.107	8.395.028

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2006 (VERVOLG)

	Werkelijk 2006	Begroting 2006	Werkelijk 2005
	€	€	€
BESTEDINGEN			
<i>Besteed aan doelstelling</i>			
Noordelijke activiteiten			
– draagvlak versterkende activiteiten	782.649	680.968	764.922
– uitvoeringskosten	1.061.020	1.122.750	1.138.171
	1.843.669	1.803.718	1.903.093
Structurele hulp			
– verstrekte steun / subsidies	5.267.961	6.074.029	4.989.884
– uitvoeringskosten Nederland	1.631.212	1.577.047	1.441.705
	6.899.173	7.651.076	6.431.589
Totaal besteed aan doelstelling	8.742.842	9.454.794	8.334.682
Overschot / tekort	110.367	1.313	60.346
Overschot toegevoegd/onttrokken aan:			
– vrij besteedbaar vermogen NiZA	(156.598)	1.313	73.015
– bestemmingsreserve reorganisatie	310.568	–	–
– fonds activa bedrijfsvoering	(43.603)	–	(12.669)
	110.367	1.313	60.347

Getallen tussen haakjes zijn negatieve bedragen.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Dubois & Co.
REGISTERACCOUNTANTS

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

TELEFOON [020] 571 23 45
TELEFAX [020] 664 21 87
E-MAIL info@dubois.nl
www.dubois.nl

Aan: het bestuur van Stichting Nederlands Instituut voor Zuidelijk Afrika te Amsterdam.

ACCOUNTANTSVERKLARING

Opdracht

Wij hebben gecontroleerd of de in dit jaarverslag 2006 in hoofdstuk 8 opgenomen verkorte financiële verantwoording van Stichting Nederlands Instituut voor Zuidelijk Afrika te Amsterdam over 2006 op de juiste wijze is ontleend aan de door ons gecontroleerde jaarrekening 2006 van Stichting Nederlands Instituut voor Zuidelijk Afrika te Amsterdam. Bij die jaarrekening hebben wij op 18 juni 2007 een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt. Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opstellen van de verkorte financiële verantwoording in overeenstemming met de grondslagen zoals gehanteerd in de jaarrekening 2006 van Stichting Nederlands Instituut voor Zuidelijk Afrika. Het is onze verantwoordelijkheid een accountantsverklaring inzake de verkorte financiële verantwoording 2006 te verstrekken.

Werkzaamheden

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig dienen wij onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de verkorte financiële verantwoording 2006 op de juiste wijze is ontleend aan de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oordeel

Naar ons oordeel is de verkorte financiële verantwoording in alle van materieel belang zijnde aspecten op de juiste wijze ontleend aan de jaarrekening.

Toelichting

Wij vestigen er de aandacht op dat voor het inzicht dat vereist is voor een verantwoorde oordeelsvorming omtrent de financiële positie en de resultaten van de stichting en voor een toereikend inzicht in de reikwijdte van onze controle de verkorte financiële verantwoording 2006 dient te worden gelezen in samenhang met de volledige jaarrekening, waaraan deze is ontleend, alsmede met de door ons daarbij op 18 juni 2007 verstrekte goedkeurende accountantsverklaring. Deze toelichting doet geen afbreuk aan ons oordeel.

VENNOTEN
M. Karman
A.F.M. van Klaren
C. Ojferman

MANAGERS
J.J.H.G. Stenjs

MEDWERKERS-
REGISTERACCOUNTANT
drs. P.A.J.M. Borsants
drs. A.P. Bateijn
drs. J.J.M. Huijbrechts
drs. J.P. Walter

SENIOR
ORGANISATIEADVISEUR
drs. P.W.A. Kasteleyn RC

Amsterdam, 18 juni 2007

Dubois & Co. Registeraccountants

M. Karman

J.P. Walter

BEGROTING NiZA 2007

	Begroting 2007	Jaarrek. 2006	Begroting 2006
	€	€	€
BATEN			
Baten uit eigen fondswerving			
– mailingacties	170.000	168.704	170.000
– contributies, donaties, giften en schenkingen	225.000	281.370	260.000
– nalatenschappen	25.000	24.860	10.000
– overige baten	–	–	–
	420.000	474.933	440.000
Kosten eigen fondswerving			
– verwervingskosten	63.000	81.303	65.500
– uitvoeringskosten	38.320	37.756	34.643
	101.320	119.059	100.143
(in % van baten eigen fondswerving)	24,12%	25,07%	22,76%
Netto baten	318.680	355.875	339.857
Totaal eigen fondswerving	318.680	355.875	339.857
Beschikbaar uit fondswerving	318.680	355.875	339.857
Subsidies overheden en anderen	8.223.173	8.303.101	8.985.750
Resultaat beleggingen		38.156	–
Overige baten	121.000	156.078	130.500
Totaal beschikbaar voor doelstelling	8.662.853	8.853.209	9.456.107

BEGROTING NiZA 2007 (VERVOLG)

	Begroting 2007	Jaarrek. 2006	Begroting 2006
	€	€	€
BESTEDINGEN			
Besteed aan doelstelling			
Noordelijke Activiteiten			
– draagvlak versterkende activiteiten	1.168.799	782.649	476.968
– uitvoeringskosten	1.153.270	1.061.020	1.122.750
	2.322.069	1.843.669	1.599.718
Structurele hulp			
– verstrekte hulp/subsidies	5.403.318	5.267.962	6.278.029
– eigen projecten	–	–	–
– directe kosten	–	–	–
– uitvoeringskosten Nederland	1.343.098	1.631.212	1.577.047
	6.746.416	6.899.174	7.855.076
Totaal besteed aan doelstelling	9.068.485	8.742.842	9.454.794
Overschot/tekort	(405.632)	110.367	1.313
Overschot toegevoegd/onttrokken aan:			
– vrij besteedbaar vermogen NiZA	(405.632)	(156.598)	1.313
– bestemmingsreserve reorganisatie		310.568	
– fonds activa bedrijfsvoering		(43.603)	
	(405.632)	110.367	1.313

Getallen tussen haakjes zijn negatieve bedragen.

BIJLAGE

Publicaties

NiZA gaf in 2006 de volgende publicaties uit:

Over maatschappelijk verantwoord ondernemen in de grondstoffensector:

- *Corporate Social Responsibility practices in small-scale mining on the Copperbelt, Zambia*, John Lungu en Adrian Shikwe – Ndola: Mission Press, Amsterdam: NiZA, september 2006;
- *The state vs. the people: governance, mining and the transitional regime in the DRC*, Fatal Transactions, NiZA, IPIS. – Amsterdam: Fatal Transactions; Antwerp: IPIS, maart 2006. Ook beschikbaar in Frans, als *L'Etat contre le Peuple: La gouvernance, l'exploitation minière et le régime transitoire en RDC*.

Over media en vrijheid van meningsuiting:

- *'30 millions de dollars et la trahison du Maréchal' et 'Coupage, frais de voyage'*, E. Groenink en B. Posthumus – Amsterdam: NiZA, juli 2006.

Over mensenrechten:

- *Report on the implementation of the EU guidelines on human rights defenders in relation to Angola*, C. Collier. – Amsterdam: NiZA, maart 2006;
- *Report on the implementation of the EU guidelines on human rights defenders in relation to Mozambique*, C. Collier. – Amsterdam: NiZA, december 2006;
- *Struggles in Peacetime: working with ex-combatants in Mozambique*, B. Posthumus Salomão Tirço Mungoi.. – Maputo: ProPaz, maart 2006. Ook in het Portugees verschenen als *Lutas em Tempo de Paz*.

Overig:

- *Creating systems of symbolic order: UWC students' tactics to stay safe from potential violence*, Bridgett Sass – Amsterdam: NiZA, SAVUSA en Rozenberg Publishers, 2006. – (SAVUSA-NiZA Student Publication Series; 3);
- *Persisting advocates. The unheard stories of adolescents infected with and/or affected by HIV/AIDS and their care*, Marinda van Niekerk – Amsterdam: NiZA, SAVUSA en Rozenberg Publishers, 2006. – (SAVUSA-NiZA Student Publication Series; 2);
- *Outside the ballot box: preconditions for elections in southern Africa 2005/6* Minnie, Jeanette ed.- Windhoek: MISA, november 2006.

De volgende publicaties ontvingen een financiële bijdrage van NiZA:

Over media en vrijheid van meningsuiting:

- *Caravane médias – société civile*, Réseau des Radios et Télévisions Communautaires de l'Est du Congo (speciale editie) juni 2006;
- 'Focus on DRC' in: *Rhodes Journalism Review*, Nr. 19 (september 2006). – Grahamstown: Rhodes University, The School of Journalism and Media Studies, p. 51-54;
- *La liberté de la presse en période électorale: assassinats, agressions, menaces, expulsions, destructions, propagandes, procès bidons et dérapages des médias*, Journaliste en Danger – Kinshasa: Journaliste en Danger;

- *La liberté de la presse en Afrique Centrale: rapport 2006*, Journaliste en Danger. – Kinshasa: Journaliste en Danger;
- *Relatório anual sobre o estado da liberdade de imprensa em Moçambique 2005*, Media Institute for Southern Africa Mozambique – Maputo: MISA Mozambique;
- *Reporting the courts: a handbook for South African journalists*, Kevin Ritchie, Gwen Ansell ed. – Johannesburg: South African National Editor's Forum en Association of Independent Publishers, september 2006;
- *Reporting the courts: a desk guide and glossary*, Kevin Ritchie, Gwen Ansell ed. – Johannesburg: South African National Editor's Forum en Association of Independent Publishers, september 2006.

Over maatschappelijk verantwoord ondernemen in de grondstoffensector:

- *Les conditions de vie et de travail des creuseurs artisanaux de diamant de la ville de Mbuji Mayi*, Jean-Baptiste Lubamba. – Kinshasa: Cenadep, oktober 2006;
- *Exploitation de l'or en province orientale*, Ives Lutumba Mpasi. – Kinshasa: Cenadep, november 2006;
- *Exploitation et production du pétrole au Bas-Congo*, Antoine Mingashanga Kwete Iyekan. – Kinshasa: Cenadep, november 2006;
- *La filière de coltan en territoire de Lubero*, Cadak Kyondo. – Kinshasa: Cenadep, november 2006;
- *La filière de l'or en territoire de Béni*, Cadak Kyondo. – Kinshasa: Cenadep, oktober 2006;
- *From resource war to violent peace*, Willem Jaspers en Björn Aust. – Bonn: BICC, augustus 2006;
- *The high levels of pollution in Ndola: case of Chilanga Cement PLC*, Alfred Machilika en Gaston Sakala. – Lusaka: CCJDP, december 2006;
- *Zicht op duurzaamheid? Transparantie in productieketens onderzocht* Carolien Creton en Sanne van der Wal (red). – MVO Platform: december 2006.

Overig:

- *Mandela op de koelkast*, Conny Braam. – Amsterdam: uitgeverij Augustus, maart 2006;
- *O Processo de transição para o multipartidarismo em Angola*, Justino Pinto de Andrade en Nuno Vidal. – Lissabon: Edições Firmamento, juni 2006;
- *Het uur van de rebellen*, Lieve Joris. – Amsterdam: uitgeverij Augustus, september 2006.

Reeks publicaties in Angola

NiZA ondersteunde de lancering van het boek 'O Processo de Transição para o Multipartidarismo em Angola' in de Angoleze hoofdstad Luanda. Dit werk vertelt over het overgangsproces in Angola naar een meerpartijendemocratie. Het is de eerste in een reeks lokale publicaties die NiZA ook de komende jaren zal steunen, omdat het belangrijk is dat Angolezen informatie over hun eigen situatie in hun eigen taal ter beschikking krijgen.

Reguliere uitgaven

- *Jaarverslag 2005*: overzicht van activiteiten en resultaten van NiZA in 2005;
- *NiZA Informatie*: kwartaaluitgave voor donateurs en relaties;
- *Zuidelijk Afrika Magazine*: kwartaalmagazine over de regio, samengesteld door een onafhankelijke redactie en uitgegeven door NiZA (ISSN 1386-4297);

- *I write as I please*, wekelijkse column van Wilf Mbanga op www.niza.nl.

E-mailnieuwsbrieven (per kwartaal)

- *Fatal Transactions Nieuwsbrief*;
- *MediaNews*;
- *NePAD Newsletter*;
- *Peace, Principles and Participation Newsletter*;
- *Publish What You Pay Nieuwsbrief* (i.s.m. Pax Christi).

BIDOC-dossiers (ISSN:1574-860X)

- *Democratische Republiek Congo (BIDOC dossier 9)*

In Zambia publiceerden John Lungu en Adrian Swike het rapport *Corporate Social Responsibility Practices in Small-Scale Mining on The Copperbelt*, over de winning van edelstenen. De studie werd uitgevoerd in opdracht van NiZA-partners CCJDP, ZCTU en DECOP uit Zambia. Het rapport leidde tot vragen in het Zambiaanse parlement om de rechten van kleinschalige edelsteendelvers beter te beschermen en de slechte arbeidsomstandigheden te verbeteren. Een citaat uit de publicatie:

'Generally, the small-scale mining companies operate in very uncertain conditions and circumstances. Many of them operate in areas where geological surveys have not been done and so they are not sure of what to find underground. They operate by sheer luck. This is compounded by the problem of lack of access to finances leading to lack of appropriate equipment to carry-out mining operations. As a consequence, very few are successful. And from the perspective of corporate social responsibility, there are few companies in the small-scale mining sector who are involved in making visible and tangible corporate social investments. It also concludes that some companies are operating on such a small scale that even if they are involved in making corporate social investments, these would be negligible. There is a need for the Ministry of Mines and Minerals Development to carry-out sensitisation programmes to educate the mine operators on the need to work in a corporate responsible way, to respond to problems like HIV/AIDS in mining communities and to carry-out regular inspections together with the Environmental Council of Zambia to ensure that standards on the environment and mine safety are adhered to.'

Meer informatie over alle publicaties van NiZA: www.niza.nl/publicaties

BIJLAGE

Partners in Zuidelijk Afrika

NiZA werkt met vele regionale partners. Sommige daarvan zijn 'flexpartners': organisaties wier activiteiten NiZA incidenteel steunt. De overigen krijgen structurele steun. De samenwerking met partners valt binnen drie beleidsprogramma's, elk met hun eigen onderdelen. Hieronder staan de partners en de landen waar ze actief zijn per programma en onderdeel op een rij.

Programma Economische Rechtvaardigheid

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen en grondstoffen

- Association Africaine de Défense de Droits de l'Homme/Katanga, DR Congo;
- Bench Marks Foundation of Southern Africa for CSR, Zuid-Afrika;
- Botswana Council of NGOs, Botswana;
- Catholic Commission for Justice Development and Peace, Zambia;
- Centre National d'Appui au Développement et à la Participation Populaire, DR Congo;
- Development and Education Community Project, Zambia;
- Greater Rustenburg Community Foundation, Zuid-Afrika;
- GroundWork, Zuid-Afrika;
- Groupe d'Appui aux Exploitants des Ressources Naturelles, DR Congo;
- Jubileu 2000, Angola;
- Juventude Ecológica Angolana, Angola;
- National Children's Rights Committee, Zuid-Afrika;
- Nouvelle Dynamique Syndicale, DR Congo;
- Organisation Concertée des Ecologistes et Amis de la Nature, DR Congo;
- Rede Terra, Angola;
- Somarelang Tikologo, Botswana;
- South Durban Community Environmental Alliance, Zuid-Afrika;
- Zambia Congress of Trade Unions, Zambia.

New Partnership for Africa's Development

- Associação para Agricultura Biológica, Biodiversidade e Desenvolvimento Sustentável, Mozambique;
- Botswana Council of Churches, Botswana;
- Botswana Council of NGOs, Botswana;
- Catholic Centre for Justice, Development and Peace, Zambia;
- Centre for Public Participation, Zuid-Afrika;
- Civil Servants Union of Zambia;
- Confederação de Sindicatos Livres e Independentes de Moçambique, Mozambique;
- Conselho Christao de Moçambique, Mozambique;
- Economic Association of Zambia;
- Emang Basadi, Botswana;
- Grupo Moçambicano da Dívida, Mozambique;

- Jesuit Centre for Theological Reflection, Zambia;
- Khanya College, Zuid-Afrika;
- National Youth Council, Botswana;
- Programme Against Malnutrition, Zambia;
- Rural Services Development Network, Zuid-Afrika;
- Tlhavhama Training Initiative, Zuid-Afrika;
- União Nacional de Camponeses, Mozambique;
- Zambia Alliance of Women, Zambia.

Programma Media & Vrijheid van meningsuiting

Stimuleren van persvrijheid en vrijheid van meningsuiting

- Freedom of Expression Institute, Zuid-Afrika;
- Journaliste en Danger, DR Congo;
- Media Alliance Zimbabwe, Zimbabwe – flexpartner;
- Media Institute of Southern Africa, Mozambique;
- Media Institute of Southern Africa, Swaziland;
- Media Institute of Southern Africa, Namibië (regiokantoor);
- Media Institute of Southern Africa, Zimbabwe;
- Media Monitoring Project Zimbabwe;
- Southern African Media Gender Institute, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- Union Nationale de la Presse Congolaise, DR Congo.

Verbeteren van de toegang tot informatie

- Acção para o Desenvolvimento Rural e Ambiente, Angola;
- African Community Publishing and Development Trust, Zimbabwe;
- Association of Independent Publishers, Zuid-Afrika – flexpartner;
- Behind the Mask Trust, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- Development Workshop, Angola;
- Fórum Nacional de Rádios Comunitárias, Mozambique;
- Forum of African Investigative Journalists, Zuid-Afrika – flexpartner, actief in zuidelijk Afrika;
- Magazine Trust / The Big Issue, Namibië;
- Rádio Ecclésia, Angola;
- Radio Maendeleo, DR Congo;
- SW Radio Africa – flexpartner, Groot-Brittannië/Zimbabwe;
- Zimbabwe Congress of Trade Unions / The Worker.

Verhogen van de kwaliteit van informatie

- College of the Arts, Namibië;
- Gender and Media in Southern Africa, Zuid-Afrika – flexpartner, actief in zuidelijk Afrika;
- Gender Links, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- Highway Africa, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- Institute for the Advancement of Journalism, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- NSJ Southern African Media Training Centre, Mozambique – actief in zuidelijk Afrika;
- Polytechnic of Namibia;
- Rhodes University, faculteit journalistiek, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- Southern African Media Trainers Network, Mozambique – actief in zuidelijk Afrika.

Vergroten van de financiële duurzaamheid

- Sol Plaatje Media Leadership Institute, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika;
- Southern Africa Institute for Media Entrepreneurship Development, Botswana – actief in zuidelijk Afrika.

Programma Mensenrechten & Vredesopbouw

Vrouwenrechten

- Forum Mulher, Mozambique;
- NGO Coordinating Council, Zambia;
- Rede Mulher, Angola;
- Western Cape Anti-Crime Forum, Zuid-Afrika;
- Women for Change, Zambia.

Rechtshulp

- Black Sash, Zuid-Afrika;
- Center for Advice, Research and Education on Human Rights, Malawi;
- Lawyers for Human Rights, Zuid-Afrika;
- Legal Resources Foundation, Zambia;
- Legal Resources Foundation, Zimbabwe;
- Liga dos Direitos Humanos, Mozambique;
- Mãos Livres, Angola;
- South African Legal Assistance Network, Zuid-Afrika – actief in zuidelijk Afrika.

Mensenrechten

- Associação Moçambicana para a Promoção da Cidadania, Mozambique;
- Center for Human Rights and Rehabilitation, Malawi;
- Civic Education Network Trust, Zimbabwe;
- Coordinating Body of Refugee Communities, Zuid-Afrika;
- National Constitutional Assembly, Zimbabwe;
- Public Affairs Committee, Malawi.

Vredesopbouw

- Associação Nacional dos Deficientes Angolanos, Angola;
- Projecto de Construção de Paz, Angola;
- ProPaz, Mozambique.

Colofon

Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika

Van Diemenstraat 200

Postbus 10707

1001 ES Amsterdam

Telefoon: +31 (0)20 520 62 10

Fax: +31 (0)20 520 62 49

E-mail: niza@niza.nl

www.niza.nl

Donaties en abonnementen: giro 26655

Overige betalingen: giro 600657

Redactie en productie: Schrijf-Schrijf – tekst en meer, Utrecht

Vormgeving: Frank Langedijk BNO, Almere

Uitgave: Nederlands instituut voor Zuidelijk Afrika, 2007

ISBN: 978-90-78028-11-6